

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

Godina IV

Broj 53

Tuzla , kolovoz 1996.

Cijana 100 BHD, 4Kn, !DM

IZBORI '96 SUDJELOVANJE NA IZBORIMA DOMOLJUBNA OBVEZA

RAT JE MRTAV - ŽIVILI IZBORI

Rat je, sam po sebi, zlo. Biblijski uzeto, on je jedino preostalo zlo

U modernom životu, jer gdje nema rata nema ni gladi, a kuge su uništene penicilinom. Imaju ljudi koji su kvalificirani početi rat i oni drugi koji su kvalificirani voditi ga. Jedni su političari, a drugi generali. U ovom prošlom balkanskom ratu i jedni i drugi su pokazali i dokazali da se rat ne isplati. Silna ratna tehnologija JNA koja se priklonila jednoj strani koja joj je obećala ništa ili malo mijenjati u njenom položaju i privilegijama, prklično je polupala svoju gvozduriju idući na goloruki narod u svjetskom ambijentu koji protiv nje nije bio radikalni ali joj nije bio ni naklonjen. Praktično, generali su izgubili rat, a političari koji su planirali otklanjanje tuđe zemlje, nisu donijeli niti sreću niti teritorija onima koje su povelili za sobom. Loše i dugo vođeni agresivni rat, te loše političke procjene odveo je i jedne i druge u zločin. Gvozdurija je zakazala i zato me jedan lforovac kraj svoje gvozdenke krtije nije ni malo impresionirao i nisam mu htio na cesti dati prednost. I njihova gvozdurija neodoljivo podsjeća na JNArmejsku, samo je malo šira i malo niža, pa u nju većina naših momaka ne bi mogla ni ući.

Eto zašto su mi smiješne ovdašnje vode koje još pale narod nekim pokličima i parolama o snazi njihove armije. IFOR je snažan koliko su snažne institucije svijeta koje iza njega stoje. Bosna i njezini pojedini dijelovi su snažni onoliko koliko iza njih ove institucije stoje. Svijet i njegove institucije promatrao je naš rat na televiziji, a mi smo ponosno govorili kako će ova ili ona bitka između nas ući u sve udžbenike vojne strategije i taktike. Neki još ne shvaćaju da je sudac Klinton donio odluku za zelenim stolom. Svatko protiv svakoga 3:0 - dobio, odnosno izgubio.

Nakon ovog groznog rata, povučeni su gotovo svi loši potezi koji su mogli biti povučeni. Sada je ostao čist prostor za povlačenje dobrih poteza. Svijet nam više ne dopušta da išta sami uradimo. On raspisuje i odgađa naše izbore i određuje pravila ponašanja. Glavna je parola: Birajte naše jer će i oni birati svoje. Svatko u svojoj vjeri i na svojoj zemlji. U našoj zemlji imaju najmanje tri vjere.

Iskusni bojovnici mira i dobra, bosanski fratri, razočarani su i aktivni. Izgledaju dobri svima samo ne svojim. I od jednih i od drugih su više očekivali. Od naših više učinkovitosti, od drugih manje zla. I oni pozivaju na izbore. Nama Hrvatima Bosne, rat je donio "neke nove klince" u politiku, a odnio neke naše stare teritorije. Gledamo ih kako se predizborno snalaze. Dobro se nose, vješto govore, ljepo pjevaju, dobro se drže.

Suviše ih dobro poznamo da bi tvrdili da su dobri, ali možemo slobodno reći da su najbolji.

Svi na izbore i glasajmo za naše. Živili izbori.

A.L.J.

GODIŠNJA NAGRADA ZA MIR DODIJELJENA MR. SELIMU BEŠLAGIĆU, NAČELNIKU TUZLE

Međunarodni institut za mir (International Peace Bureau - IPB), koji čine instituti za mir iz cijeloga svijeta odlučio je da se MEĐUNARODNA NAGRADA ZA MIR, koja nosi ime SEAN MACBRIDEA, dugogodišnjeg predsjednika IPB, dobitnika Nobelove i Lenjinove nagrade za mir, dodijeli za 1996. godinu Mr. Selimu BEŠLAGIĆU, načelniku Tuzle.

U obrazloženju Međunarodne nagrade za mir između ostalog, stoji slijedeće: "Motiv Međunarodnog instituta za mir da Vama, gospodine Bešlagiću dodijelimo ovo visoko priznanje je Vaš neumoran rad na potpori multietničkoj i multikulturnoj koegzistenciji u BiH. Sigurni smo da ste u godinama rata i agresije često bili pod pritiskom da odustanete od svojih ideala i uvjerenja. Ali sigurni smo da je opstanak demokracije u BiH ovisio o ljudima poput Vas".

Međunarodni institut za mir je jedinstvena institucija među svjetskim dobrovoljnim organizacijama. To je najstarija svjetska organizacija, osnovana 1892., najraširenija po broju članova i području djelovanja koje pokriva i najuglednija u svijetu. Valja istaći da IPB obuhvaća 19 međunarodnih organizacija, 141 nacionalnih i lokalnih organizacija sa članstvom više milijuna osoba. Mac Brideova nagrada mira dodjeljuje se godišnje skupini ili pojedincima koji su radili za mir i ljudska prava. IPB postoji da bi radila za mir, totalno obuzdržanje, rješavanje konflikata bez nasilja i međunarodnu suradnju. Zdruguje one koji

rade za mir i potpomaže pokrete običnih ljudi i njihove projekte u cijelom svijetu. Za 1996. godinu dodijeljena je mr. Selimu Bešlagiću kao simbolu za multietničku i multikulturalnu zajedničku egzistenciju u Tuzli, (gradu gdje je gradonačelnik) i da se duh zajedničke egzistencije mogao održati za vrijeme rata.

Ceremonija dodjeljivanja Međunarodne nagrade za mir "Sean MacBride", za 1996. godinu, obavljena je 27. kolovoza 1996. godine u Narodnom kazalištu u Tuzli. Nagradu je uručio gospodin Tomas Magnnuson.

HG

HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA
BOSNE I HERCEGOVINE
ŽUPANIJSKI ODBOR SOLI

PRIOPĆENJE ZA JAVNOST

Temeljem članka 6. Ustava Federacija BiH, te članka 7. Ustavnog zakona Tuzlansko-podrinjske županije, kao i članka 3. Zakona o osnovnoj školi i 6. Zakona o srednjoj školi Tuzlansko-podrinjske županije zahtijevamo od ministra i zamjenika ministra u Županijskoj vladi da osiguraju dosljednu primjenu ustavnih i zakonskih odredaba po kojima se ima izvoditi nastava u osnovnoj i srednjoj školi na hrvatskom književnom jeziku ijekavskog izgovora i bosanskom književnom jeziku ijekavskog izgovora u svim školama na području Tuzlansko-podrinjske županije.

Posebno insistiramo da se nastava izvodi na hrvatskom književnom jeziku u školama u naseljima sa većinskim hrvatskim pučanstvom, po usvojenim hrvatskim nastavnim planovima i programima.

Tuzla, 03. rujna 1996. godine

Predsjednik Županijskog Odbora
HDZ BiH Soli
Ivo Andrić-Lužanski

IZBORI '96

PISMO KATOLIČKIH BISKUPA BOSNE I HERCEGOVINE U POVODU IZBORA U RUJNU 1996.

Povjerenje zaslužuju oni koji su spremni ispravljati nepravde

Članovi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine uputili su javnosti 7. kolovoza "Pismo katoličkih biskupa BiH u povodu izbora u rujnu 1996", javlja Katolička tiskovna agencija. Pismo su potpisali svi katolički biskupi iz BiH: nadbiskup vrhbosnaski kardinal Vinko Puljić, biskup banjolučki Franjo Komarica, biskup mostarsko-duvanjski i apostolski administrator trebinjsko-markanski Ratko Perić te pomoćni biskup vrhbosanski Pero Sudar.

U tom duhu mogu se organizirati razne političke stranke koje nude svoje programe, nastojeći privući birače i zakonito zadobiti vlast u određenom narodu i zemlji. Tako izabrani ljudi u vlasti imaju odgovornost pred biračima koji su im dali povjerenje. Zato i pozivamo svakog pojedinca koji ima pravo glasa da izađe na izbore te po savjesti svojim glasom dadne povjerenje onima za koje smatra da će sutra biti odgovorni da zacrtane programe i pravdu. Iako se pozivom

pravo šutjeti niti svojim izostankom pustiti da ne budu na vlasti nositelji pravedne politike koja će nas, nakon ovoga užasnog pokušaja istrebljenja i iseljenja, ponovno ukorjenjivati i afirmirati na ovome bosansko-hercegovačkom tlu. Ne želimo živjeti na tuđ račun ni na tuđem vlasništvu, nego želimo ostvarivati svoja ljudska i građanska prava, kao svoji na svome, poštujući druge i drugačije. Vi glasovanjem za predstavnike u općinama iz kojih potječete potvrđujete pravo na vlastiti povratak. Zato svaki od vas ima dužnost u javnost utkati svoje vjerničko uvjerenje kako bi zajedničkim zauzimanjem bile ostvarene moralne vrijednosti na svim razinama: društvenoj, političkoj, ekonomskoj, pravnoj...

Političkim i medijskim djelatnicima posebno želimo svratiti pozornost da ne zloupotrabljuju vjerske osjećaje. Hrvatima katoliku mora ostati stran mentalitet i želja za stvaranjem "narodne Crkve", ideja koja se u posljednje vrijeme provlači kroz našu javnost. Takvu su se stavu u godinama poslije drugoga svjetskog rata energično oduprli naši biskupi s nadbiskupom kardinalom Alojzijem Stepincom na čelu, čuvajući jedinstvo i katoličitet Crkve u Hrvata uz cijenu života. Nažalost, ponovno smo svjedoci nastojanja nekih krugova da se kroz "dogadjanje naroda" stvara "crkva" suprotna onoj koju u Vjerovanju zovemo - jedna, sveta, katolička i apostolska. U nedavnoj je prošlosti "dogadjanje naroda" kao posljedicu imalo prevelik broj mrtvih, ranjenih, prognanih i opljačkanih. Suprotstavljamo se manipulaciji s Crkvom i s vjerskim osjećajima te sa spomenutim kardinalom ponavljamo da "Crkva nije ničija trublja" niti se oglašava prozivajući druge ili dajući političke izjave. Njezino trajno poslanje jest naučavanje vjere i morala te vođenje naroda Božjeg putem koji je Krist zacrtao.

Pozivamo sve vas, braćo i sestre, da ne dopustite instrumentalizaciju svojih vjerskih osjećaja niti da vas plaše ili smute oni koji pod demokracijom smatraju mogućnost neodgovornu vrijeđanja svih i svakoga. Pokažite i dokažite ukorijenjenost u vjeru otaca te budite odani Bogu, Crkvi i grudni na kojoj ste nikli i obikli i za koju vas vežu svetišta i pradedovski grobovi. U zauzimanju za opće dobro svojim glasom zasvjedočite želju da u našu budućnost ugradite prave ljudske i božanske vrijednosti.

Iznova vas pozivamo na usrdnu molitvu za pravedan mir kojega nema bez istine izrečene u ljubavi i bez ispravljanja nepravde. Zato uputimo svoj vapaj svemogućem Bogu da na predstojećim izborima povjerenje zadobiju ljudi spremni ispravljati nepravde u ovoj napačenoj zemlji i graditi trajan mir, po čemu će se moći "sinovima božjim zvati" (Mt 5,9).

Svoju prošlost, sadašnjost i budućnost povjeravamo Blaženoj Djevici Mariji, našoj nebeskoj zaštitnici, moleći njezin zagovor za uspješne i pravedne izbore i za ostvarenje sretnije budućnosti na ovim prostorima. Dana 14. rujna Crkva slavi Uzvišenja sv. Križa. Neka i naš katolički narod u Bosni i Hercegovini po hrabru nošenju svoga križa prisprije k slavi uskrsnuća, koju već sada proživljavamo "zalogom Duha" (2 Kor 5,5). Na sve vas zazivamo Božji blagoslov i upućujemo pozdrav: Kristov mir bio uvijek s vama!

Sarajevo, 7. kolovoza 1996.

Nadbiskup i kardinal Vinko Puljić sa biskupima Franjom Komaricom i Ratkom Perićem

Pismo u cijelosti glasi:

Svoj braćo i svecenicima, redovnicima i redovnicama i svemu puku vjernomu mir i blagoslov Božji!

Mi, biskupi Bosne i Hercegovine, već smo domaćoj i svjetskoj javnosti sa svoga VI. redovitoga zasjedanja 2. i 3. srpnja ove godine uputili zajedničku izjavu pod naslovom "U susret izborima u BiH", iznijeli smo svoje viđenje stanja pred izbore.

Tom smo prilikom sve vas, braćo i sestre, pozvali da odgovorno izađete na izbore, bez obzira nalazili se na bosanskohercegovačkom području ili izvan njega, jer je vaše pravo i dužnost služiti se pravom glasom u korist općeg dobra. Budući da su velike političke smutnje i brojna zbivanja u našoj domovini BiH i oko nje mnoge ljude dovele u različite nedoumice, smatrali smo potrebnim sastaviti i ovo pismo. Želimo, s tim u svezi, ostati dosljedni naučavanju Kristove Crkve oslanjajući se na stavove iznesene na Drugome vatikanskom saboru u konstituciji "O Crkvi u suvremenom svijetu" - "Gaudium et spes".

Nitko nije stvoren kao otok sam za sebe. Bog nas je zamislio i stvorio kao društvena bića te smo upućeni jedni na druge. "Opće dobro obuhvaća sve one uvjete društvenog života u kojima ljudi, obitelji i udruženja mogu potpunije i lakše postići svoje usavršenje (GS 74). Naše je pravo i dužnost organizirati se u nastojanju da unaprijedimo društveni život i ostvarimo opće dobro. Zato smo pozvani da na trajnim vrijednostima temeljimo svoje udruživanje i dadnemo svoj doprinos izgradnji boljega svijeta. Te trajne vrijednosti jesu: ostvarenje slobode i temeljnih ljudskih prava, obrana dostojanstva svakog čovjeka i jednakopravnost svakoga naroda te zaštita narodnoga, kulturnog i vjerskog identiteta.

Budući da se radi o sudbonosnim vremenima za naš opstanak i ostanak na prostorima Bosne i Hercegovine, gdje je Katolička Crkva stoljećima čvrsto ukorijenjena, smatramo svojom dužnošću pozvati sve na zajedničku zauzetost kako radi općeg dobra ne bi izostao nijedan glas. Svakom pojedincu želimo dozvati u svijest da ovim izborima na sebe preuzima odgovornost za budućnost svoju i svoga naroda. Nitko nema

na odgovorno i savjesno glasovanje nikome ne sugerira kojoj će stranci dati svoj glas, ipak katolicima svraćamo pozornost na činjenicu da savjest uključuje moralno i vjersko vrednovanje.

Zato još jednom ističemo i sve potičemo da birate one predstavnike za koje očekujete da će besprijeekorno i hrabro nastupati protiv nepravde, nasilja, gaženja ljudskih prava i sloboda i koji će se političkom hrabrošću založiti za dobro svih ljudi (usp. GS 75). Zato će katolik po savjesti dati svoj glas onima za koje smatra da su se pokazali promicateljima jednakopravnosti dobrosusjedskih odnosa, poštovateljima istine i pravde i širiteljima pravoga mira. Neka vaš glas dobije kandidat koji se istinski bori protiv etničkog čišćenja ili takozvanog "humanog preseljenja" zbog čega su mnogi od nas, unatoč rodnoj grudni, zavičaju, svetištima i grobu otaca, postali beskućnici i u svijetu i u vlastitom narodu, jer vjernik svojim glasom ne može to podržati. Vaš glas zavređuju ljudi spremni na poštivanje svakog čovjeka i svih njegovih prava: od prava na život do prava na dom i identitet. Ukažite povjerenje onima koji cijene vaše svetište i tkane u osobnu i zajedničku povijest. Prva zadaća ljudi koje birate biti zdušno zauzimanje: za povratak svih izbjeglih i prognanih na njihova ognjišta, za obnovu domova i svetišta, za liječenje ranjenih u tijelu i duši te ostvarenja takva pravno-političkog sustava koji će omogućiti sigurnost i prosperitet svim ljudima.

Budući da se radi o sudbonosnim vremenima za naš opstanak i ostanak na prostorima Bosne i Hercegovine, gdje je Katolička Crkva stoljećima čvrsto ukorijenjena, smatramo svojom dužnošću pozvati sve na zajedničku zauzetost kako radi općeg dobra ne bi izostao nijedan glas. Svakom pojedincu želimo dozvati u svijest da ovim izborima na sebe preuzima odgovornost za budućnost svoju i svoga naroda. Nitko nema

Glasujte za sebe!

Približavaju se izbori u BiH. Ovo je možda posljednji broj našeg lista prije izbora. No, ako i nije, ako se jedan broj pojavi neposredno pred izbore u rujnu, to ne znači da već sada ne bi trebalo otvoreno govoriti o onom odlučujućem pitanju za svakog punoljetnog građanina BiH: za koga glasovati? Trebalo bi, jer će ovo biti predizborno vrijeme kada treba donijeti odluku, a ta odluka mora biti ozbiljna. Kad se o ozbiljnim životnim pitanjima radi, onda čovjek razmišlja, onda pita za savjet, ne odlučuje se naprećak i - što je najvažnije - odluku donosi sam. Sluša druge, odvaguje njihove argumente, ali odluku donosi sam, jer se ona tiče njegove vlastite kože, njegove sudbine.

Nije nam namjera čitateljima izričito naznačavati za koga bi trebali glasovati. To bi bilo necivilizirano i nedemokratski. O tome će oni sami odlučiti. Namjera nam je samo upozoriti za koga inače glasuju ljudi na izborima, odnosno za koga ne glasuju.

U demokratskim društvima, gdje vladaju ljudske i građanske slobode, ljudi na izborima glasuju prvenstveno za sebe. Što to znači? Znači da se svaki pojedinac smatra dovoljno vrijednim i važnim da on, a ne netko drugi umjesto njega, odlučuje kakvu vlast želi imati, odnosno koga želi da u njegovo ime vlada da bi njemu, prvenstveno izgledati sebičan, ali zaista bi bilo ludo izabrati vlast koja će nekome drugome donijeti svako dobro, a tebi zlo ili koja će na tvoj račun sebi zgrtati dobra, a tebi kako bude. Glasuje se, dakle, za onoga tko će imati na umu tvoje dobro, njega zastupati i za njega se zalagati.

Različiti ljudi, različitih zanimanja, različita imovnog stanja, ljudi koji žive u različitim situacijama, u različitim krajevima moraju nužno imati i različite osobne interese. Upravo zato i postoji više stranaka, a ne samo jedna, jer jedna stranka ne može pokrivati toliko različitih interesa pojedinaca. Zato ljudi na izborima ne glasuju za onu stranku koja odgovara interesima njihovih rođaka u drugom kraju zemlje ili njihovim sunarodnjacima koji žive u drugačijoj situaciji. Ne glasuje se za one koji se ne osjećaju obvezatnim prema tvome glasu, nego nakon izbora vode politiku koja tebi nanosi štetu ili te direktno ugrožava. Nitko razuman ne glasuje za one koji ne štite tebe i tvoju imovinu ondje gdje jesi, nego čine sve da tu teško stečenu imovinu izgubiš, da lutaš od nemila do nedraga, da budeš nitko i ništa, igračka u rukama političkih

vjetropira. Ne glasuje se za onoga tko te uvjerava da ti nisi važan, da su tvoji osobni interesi bezvrijedni pred nekim njihovim interesima koje proglašavaju općim, sveti, nedodirljivim, a koji tebe koštaju svega što si imao i bio. Ne glasuje se za one za koje si jednom glasovao, a oni izneverili tvoje povjerenje niti za one kojima ništa ne smiješ reći, koji prijete i prigone ako se ne slažeš s njihovim mišljenjem. Pametan čovjek nikad neće glasovati za one koji drugima uskraćuju najosnovnija prava i slobode, jer to su zločinci i kriminalci i takvi će sutra to isto učiniti i onima koji su za njih glasovali. U demokratskim društvima i te kako se pazi na moralni lik onoga za koga se glasuje.

Najmanja sitnica koju novinari prije ili u toku izbora uspjuju odnekle iskopati, a koja otkriva da je neki od kandidata učinio nešto nemoralno ili da se bespravno dokopa imovine - kamo li da je počinio kakvo krivično djelo - obično političara košta karijere. Čak i onaj tko nema središnji obiteljski život, tko se rastavljao ili živi u nelegalnom braku, ne može proći na izborima. Kršćani paze i na vjerski lik onoga kome daju povjerenje. Imaju pravo biti nepovjerljivi prema političarima koji se za izbore krste i lijevom i desnom, a nakon izbora sve kršćanske vrednote gazi i omalovažavaju. Pogotovo moraju biti nepovjerljivi prema onima koji bi vjeru htjeli koristiti kao oružje protiv drugih. Takvi su najopasniji: oni su za bolnicu a ne za parlament.

Konačno, ne treba zaboraviti da se na izborima glasuje za ljude, a ne za robote, odnosno strojeve. Robotima se dirigira daljinskim upravljačem ili na neki drugi način. Oni izvršavaju komande više centrale, dižu ili spuštaju ruke po naredbi, govore ono što su drugi usnimali u njih, nemaju mozga a pogotovo nemaju hrabrosti da proturječe komandi ukoliko interes onih koji su ih birali bude ugrožen. A taj interes je najvažniji. Nemojte na njega zaboraviti, nemojte ga se odricati u ime bilo kakve ideologije, lijepo sročene priče ili općeg dobra koje je netko drugi formulirao a vas više nije pitao. Još jednom: glasujte za sebe, za svoj dom, svoju obitelj, svoj kraj, svoje vrednote i potražite nekoga tko će to do čega je vama stalo zastupati i braniti i tko vas neće ostaviti na cjedilu pa nakon izbora učiniti da ostanete bez svega toga. Glasujte za sebe!

Mirko FILIPOVIĆ,
SVJETLO RIJEČI

RAZGOVOR

DR. LUKA MARKEŠIĆ

Kontraverzni fratar, okružen knjigama u svojoj sobi razmišlja o politici drukčije nego što traži predizborno kampanja. Lako mu je biti pametan kad čita samo teške i umne knjige.

Što je navelo fratra da se bavi politikom?

• Ja to činim iz dubokih moralnih pobuda. To je politika koja proizilazi iz Božjih zapovijedi briga za čovjeka, pomažanje čovjeku, izgrađivanje međuljudskih odnosa na principu međusobnog poštivanja, a ne na načelima međusobnog poddvrgavanja, porobljavanja, stvaranja bilo pobjednika bilo podanika u jednoj ljudskoj zajednici kakva je i ova naša. Politika kao borba za vlast i politika borba za ostvarivanje ljudskih prava! Ova korpa politike za ostvarivanje ljudskih prava je područje kojim se svaki čovjek treba baviti. Ljudska prava su prirodna i nitko ih nije darovao čovjeku. Ako netko daje čovjeku to pravo onda je to Bog, a ne čovjek - političar. Pravo na život - rad - dom - slobodu - religiju - slobodno mišljenje - slobodu svjesti. Sve su to ljudska prava koja ljudi imaju darom Božjim zato se za njih svaki čovjek ima pravo zalagati po moralnom instinktu, zadaći i dužnosti. Tom politikom treba se baviti svaki čovjek. Tom politikom se bavim i ja.

Zato što nismo postigli ovo o čemu pričate počeli smo rat, a rat je jedan ambijent u kojem je to najteže postići. To je paradoks u kome smo se našli u ratu. Kako gledate na rezultate mira?

• Danas se smatra da je rat nemoralan čin - svaki rat. Prije se pravila distinkcija između pravednog i nepravednog rata. Ova distinkcija ostaje i danas i one se uvažava. Međutim, ljudi dolaze do spoznaje da je rat sam po sebi moralno zlo i treba ga izbjeći.

Ovaj rat koji smo mi doživjeli je stvarno nemoralan rat jer je bio agresivni - napadački rat. U tom ratu načinjeni su veliki zločini nad ljudima, a u tim zločinima se očituje sva njegova nemoralnost.

Ostvarenje mira ovdje je moguće. Svi trebamo shvatiti da se mir ne može ostvariti ako netko želi biti gospodar, a drugi da budu sluga, da netko bude pobjednik, a drugi da budu podanici. Mir se ne može također ostvariti ako ovdje oстане ovaj model shvaćanja prijatelj - neprija-

telj. Mir se treba ostvariti po načelu ravnopravnosti i izgrađivanju međusobnog poštovanja među ljudima. Jugoslavija se nije raspala stoga što ljudi nisu htjeli živjeti jedni sa drugima već jedni pod drugima. U BiH ljudi trebaju prihvatiti načelo da žive jedni s drugima u ravnopravnosti i uzajamnom poštovanju.

To treba prihvatiti kao načelo života i odnosa među ljudima. Pluralizam je danas prihvaćen u svijetu kao načelo života. Pluralizam mora postojati u BiH gdje žive različiti narodi i različite religije. I u jednom narodu mora postojati pluralizam. Teško narodu kod koga postoji samo jedna partija. Ako samo jedna partija predstavlja jedan narod to je osiromašenje političko i drugo. Sve velike religije su pluralistične. U kršćanstvu imaju tri velike Crkve, a u svakoj crkvi ima pluralizma.

Kako je bilo u Sarajevu za vrijeme sukoba sa Muslimanima. Moj je dojam bio da ste ondje bili više učutkani od Tuzlaka.

• Ovdje su pobijedile nacionalne partije i to je tada bilo razumljivo, čak i opravdano jer narodi nisu bili slobodni. Ali jedno je promijeniti vlast, a drugo je odgovorno prihvatiti uspješno političko djelovanje. Nacionalne stranke su olako shvatile ono što one same trebaju učiniti. Uostalom - do promjena nisu dovele nacionalne partije već veliki svjetski proces rastakanja komunizma. Nacionalne partije nisu bile spremne niti su htjele, raditi na općem dobru svojih naroda ovdje u BiH, posebno se nisu odgovorno postavile u izgradnji novih međunacionalnih odnosa.

A BiH je specifična zemlja jer ovdje postoji više naroda i vjera. Nacionalne partije su se u početku deklarirale kao koalicije nacionalnih partija, međutim, vrlo brzo je došlo do razmišljanja i sukoba među njima i tako su one postale više ili manje nacionalističke. Razlike postoje, ali su sve one počele nacionalistički djelovati. I tako je došlo do toga da je svaka od njih htjela imati svoju državu u BiH.

Postoje razlike između njih i te razlike treba naročito istaći tijekom njihovih međusobnih sukoba.

Ali što više idemo kraju rata i početku mira unutar tih partija postoji isti duh. Sve su više nalik.

Mora se krenuti od nekog statusa ili stanja, pa se onda krene od stanja u priznatoj R BiH. No, to je država koja nije dobra za sve narode u njoj kao i ove druge koje su paradržave koje ne valjaju. Vaši argumenti padaju u Zenici. Tamo je Izetbegović postigao cilj.

• Stvoreni su sukobi između stranaka koji su prerasli u sukobe naroda. Radi se o zakonu spojnih posuda - između onoga što se događa u Sarajevu i onoga što se dešava u Zapadnom Mostaru. Što se desi na jednom dijelu, ima svoj odgovor na drugom. Situacija je teška i na jednom i na drugom području. Opći stav ljudi je da ovako ne može ići u nedogled. Ovo je tragedija. Ovo ne valja. Na temelju ovoga negativnog iskustva da se počne jedan drugi krug zbivanja. Ovdje neće biti ni za koga dobrog života ako ne bude omogućena ravnopravnost.

Na temelju negativnog iskustva treba se založiti sa svim marom za tešku ali uzvišenu zadaću da i u Sarajevu i Mostaru, Bugojnu, Stocu, Varešu, Jajcu, Čapljini mora nešto promijeniti na temelju onoga što smo doživjeli. Ovako više ne može ići.

Međutim, tekuća vlast BiH i R i F ne mijenja niti želi mijenjati status quo. Izetbegović poziva narod da se vrati u Kraljevu Sutjesku, ali ne kao svoj narod, već kao narod kojem on velikodušno dopušta živjeti u njegovoj državi, ali monokulturna zemlja - čuva ga svojom policijom i Crnim labudovima. Kao fratar ti možeš popuštati ali kao politički zastupnik Hrvata Bosne ne možeš.

Država koju nam nudi Udružena lista za nas je neprihvatljiva u ovome momentu a kamoli Izetbegovićev sistem. Politiku vode ljudi i važno je pita-

nje koji ljudi vode politiku. Za uspjeh politike u zemlji kao što je BiH važne su kreposti tolerancije, i spremnost na kompromise.

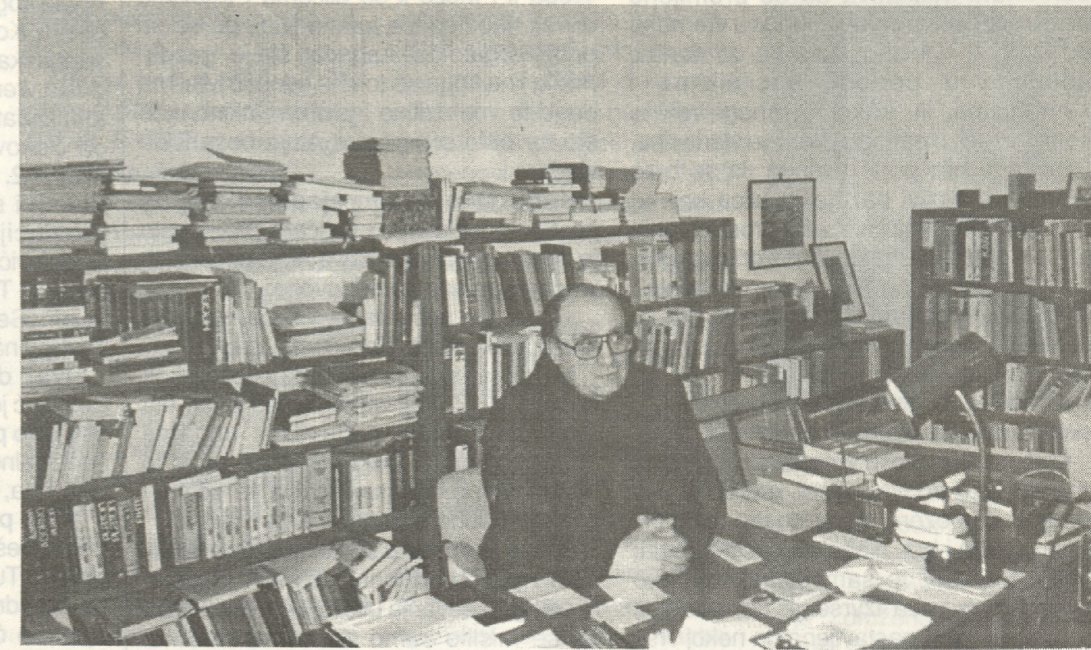
I jedno i drugo ovdje imaju negativan prizvuk. U toj toleranciji valja shvatiti da ne postoji samo moja sloboda već i slo-

• *Fratre, lako ti je biti pametan kad živiš u ovome ambijentu punom samo pametnih knjiga. Ali izbori - dolaze izbori!*

• Izbori bi trebali dovesti u vlast ljude koji hoće, znaju i mogu voditi politiku u smislu o kome smo govorili. Mi bi te ljude

naroda. Nitko nije narod pitao hoće li u rat. Nitko ne pita narod hoće li se seliti u druga područja i napustiti svoje domove.

U hrvatskom korpusu promijenjeno je pet ili šest garnitura političara - a o tim promjenama nitko nije pitao narod. Zaključak je da hrvatski narod

boda drugoga, i da u izgradnji moje slobode moram pustiti drugog da gradi njegovu slobodu. Moram prihvatiti drugoga i prihvatiti njegovu slobodu. Zato je potrebna strpljivost. Život je komplicirana stvar - polurastičan. Komplicirane i polurastične stvari teže je izgrađivati, ali su ljepše. Monokulturna zemljoradnja može biti efikasna pojava, ali monokulturna bašča ne može biti lijepa.

Ljudi moraju žrtvovati nešto od svoga radi postizanja jednog zajedničkog dobra koje ako se do njega dođe bit će veće od onoga samo moga dobra. Samo kompromisom se može izgrađivati ono što je opće dobro.

trebali izabrati i tražiti od njih izgradnju drugačije države od one u kojoj živimo, ali države koja je međunarodno priznata i koja, bez obzira na razna shvaćanja i radnje - kao država ostaje. Pitanje je samo kako je urediti da u njoj svima nama bude dobro.

Što ćemo ako izbori ništa ne promijene? Ako oстане država s kojom nitko nije zadovoljan?

• Izbori su šansa za promjenu, dakle mogu biti u funkciji dobra. Drukčija politika sama po sebi gubi legalitet. Zato mislim da je besmisleno pozivati se na legalitet u provođenju čina koji su protiv volje i dobra

u BiH nema svoju politiku, a volja naroda je osnova politike.

Što ako izbori ništa ne promijene?

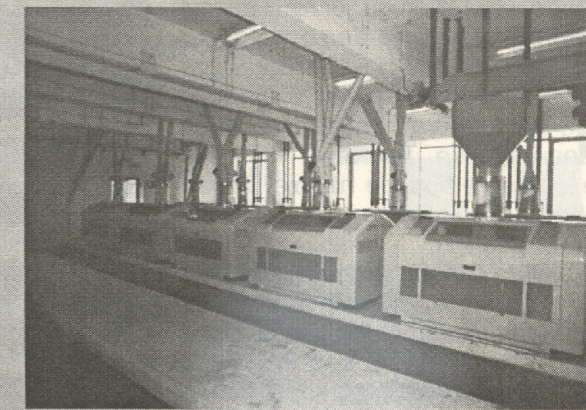
• Ako ostanu isti političari i ista politika i nakon izbora treba nastaviti kritiku te politike sve dok se ne dođe do one prave. Postoji vjera u ljudi da će dobro prevladati. Ja vjerujem u dobro i da će ono doći. Nekad ljudi koji se zalažu za dobro izgledaju nemoćni, kao da su pred porazom, ali oni konačno ostaju. Zlo, ma koliko bilo veliko, je u svojoj nutri destruktivno za sve, pa destruirati i samo sebe. Zlo je osuđeno na propast.

Lj. A.

mlin ljubače d.d.

"Husinski rudar"

ALEJA DOBRIH I ZLIH VLADARA

Od kada je počeo minuli i prokleti rat, u Općinskom vijeću Tuzla odmah je pokrenuta inicijativa da se promijene nazivi što su ulicama nadjenuti u vremenu od Drugog svjetskog rata pa do danas, odnosno u periodu socijalizma i komunizma, ili, kako to mnogi vole s ironijom reći, u periodu Brozove vladavine. I zaista je bilo puno razloga da se brzo promijene nazivi bar nekih ulica koji su najviše iritirali, koji su uzeti s prostora onih koji su najžešće nasrnuli na državu BiH, pa i Tuzlu, ali i na historijske događaje i imena lica i prijelomnih momenata koji su se nakon agresije na BiH zaista istrošili, što ih nitko više ne voli čuti ni čita na zidovima kuća, poštanskim pošiljkama, u svojim osobnim ispravama i dokumentima.

Čim se krenulo u pripremu promjena naziva ulica i trgova u Tuzli, ljudi od struke i znanosti upozorili su da posao neće biti jednostavan i brz. Načelnik općine Tuzla, Selim Bešliagić je samostalno formirao jednu komisiju za izvršenje tog posla, a komisija je opet sastavljena na nekoj vrsti stranačkog pariteta. Koliko stranaka u Parlamentu (makar da su odnosi među njima često kao rogovi u vreći) toliko članova. Od početka rata do danas, ta bajna komisija, i Općinsko vijeće Tuzla uspjeli su promijeniti samo mali broj naziva ulica i trgova, a ono što se dogodilo na posljednjem vijećanju izgleda da je bolje bilo da nije ni urađeno. Naime, kada je prije devet mjeseci izvršena promjena naziva nekih ulica, ostalo je neriješeno kako će ime dobiti dojučerašnja Ulica oktobarske revolucije, da li naziv Ulica tuzlanskih brigada, ili Aleja bosanskih vladara. I zamislite, trebalo je toj komisiji osam mjeseci da usaglasi samo to koje ime od ta dva predložena da nosi ulica koja seže prema istoku, a od raskršća kod zgrade Suda i Tuzlanske banke. Gospođa Zehra Dropić, kao izvjestilac i predsjednik komisije, bez obrazloženja, saopćila je odbornicima da komisija predlaže da Ulica oktobarske revolucije od sada nosi naziv Aleja bosanskih vladara. Samo je nekoliko ruku dignuto protiv, i odluka je izglasana. Iz usta Zehre Dropić ovom prilikom čuli smo više jadikovke da komisiju treba promijeniti, izabrati drugu, jer njeni članovi neće dolaziti na sjednice. Tamo se izgleda, i kada dođu, više svađaju i spore, nego brzo dogovore da se stari nazivi zamijene novim, ali adekvatnim za sve naše građane i stranke. Tu svatko ima neke svoje aršine, emotivne naboje, želje i potrebe da se konačno desi nešto što njemu na srcu leži.

I tako Ulica Oktobarske revolucije dobi novo ime Aleja bosanskih vladara (nije na sjednici spomenuto nijedno ime nijednog bosanskog vladara), a bilo ih je jako mnogo, i dobrih i zlih, i onih koji su Bosnu uzdizali do neba, ali i onih koji su je krčmili,

dijelili, palili, rušili, i činili skoro isto ovo što smo doživjeli posljednje četiri godine. Treba li i može li se ulicama i trgovima davati neodređena imena ljudi, pa da se poslije toga može nagađati šta je "gazda" mislio i na koga se to ime odnosi. Mislimo da je to vrlo rizično i problematično, kao što će biti i s nazivom Aleja bosanskih vladara.

Kada smo nakon sjednice jednog žestokog tuzlanskog kritičara pitali zašto je digao ruku protiv naziva Aleja bosanskih vladara, on nam je odgovorio:

- Zato što neću da ova ulica nosi ime kralja Aleksandra Karađorđevića.

Na konferenciji za novinare Županijskog odbora HDZ Soli, novinari su pitali šta zvaničnici misle o davanju ulicama uopćenih imena. Odgovor je bio da je to nedogovorno i nepravilno, pa je rečeno i to da je Bosnom vladao i Ante Pavelić.

Bosna je imala, u svojoj dugoj povijesti, čitavu plejadu dobrih, ali i zlih vladara. Predlagачi davanja ulici ovog naziva kažu da se mislilo samo na dobre vladare. Građani opet biraju šta je njima drago, pa tako neki kažu da je to sada ulica Kulina Bana, Kralja Tvrtka, Stjepana Tomaševića, ali i Mehmeda drugog osvajača, Matije Korvina, Benjamina Kalaja, Kralja Aleksandra i Petra Karađorđevića, i na kraju Josipa Broza. Sve je strpano u jedan koš. Kao da je netko htio da u nazivu te ulice svatko može da bira svoga vladara, i da se na taj način izmire neki antagonizmi. Povijest to ipak ne trpi.

M. BIKIĆ

Opaska uredništva: Originalni prijedlog općinskog zastupnika gospodina Ante Zvonara: ALEJA BOSANSKIH KRALJEVA, što bi dolikovalo ako srednjo-bosansku državu smatramo svojim povjesnim nasljedem!

M. B.

Selim Bešliagić, u teleringu TV Tuzla

SPRIJEČENA ODMAZDA

- Poznato je da je tijekom bošnjačko-hrvatskog sukoba u toku minulog rata, u blizini Konjica bio zarobljen, s grupom suputnika, muftija tuzlanski, i da je trebalo dosta vremena da on bude oslobođen. Na tom zadatku angažirali smo se gotovo svi, od članova Kriznog štaba općine Tuzla, oficira 2. korpusa Armije BiH, uglednih Hrvata i svećenika, među kojima su bili provincijal vrhbosanski fra Petar Anđelović, i gvardijan Franjevačkog samostana u Tuzli fra Petar Matanović, rekao je mr. Selim Bešliagić, načelnik općine Tuzla, u nastupu u emisiji telering TV Tuzla.

Ovaj događaj tijekom rata Selim Bešliagić je spomenuo da bi na neki način osvijetlio ponašanje nekih krugova u dvije nacionalne stranke u Tuzli, SDA i HDZ u toku rata, a i danas.

- Prvi put u javnost iznosim, rekao je Selim Bešliagić, da su pojedinci i grupice u SDA Tuzla lansirali spasonosnu ideju da se odmah oslobodi muftija tuzlanski, tako što će se u Tuzli zarobiti fra Petar Matanović, gvardijan Franjevačkog samostana. Za mene i mnoge druge to je bila neprihvatljiva ideja. Da je to učinjeno vjerojatno bi i na ovim prostorima došlo do sukoba Hrvata i Bošnjaka, i egzodus. HDZ u Tuzli je već bio obavio pregovore u Grudama o preseljenju Husinjana u Hercegovinu. Do toga nije došlo jer se zajedno s nama za zadržavanje Hrvata ovdje angažirao fra Petar Matanović. Da opet ne bi došlo do zatočenja fra Petra Matanovića, i razmjene njega i muftije tuzlanskog, ja sam s Mešom Bajrićem dogovorio da se u Franjevačkom samostanu organizira policijsko osiguranje crkve i samostana, odnosno osoblja. Ubrzo nakon toga, za dvadesetak dana, pušten je muftija tuzlanski, rekao je tuzlanskom auditoriju prvi puta Selim Bešliagić.

Primarijus dr. Srećko TUNJIĆ, predsjednik Veležupanijske organizacije HSS-a BiH Tuzla

"Združena lista" nije izdaja nacionalnih interesa

Nije politički dobro niti mudro da jedan narod ima samo jednu političku partiju, jer uvijek postoji opasnost od partijskog zastranjivanja, a to bi bilo pogubno za narod. Zato svaki narod mora imati i političku alternativu - ističe primarijus dr. Srećko Tunjić, predsjednik Veležupanijske organizacije HSS-a Tuzla

Primarijus dr. Srećko TUNJIĆ, predsjednik Veležupanijske/kantonalne organizacije Hrvatske seljačke stranke Bosne i Hercegovine Tuzla rijetko je medijski eksponiran, zanimljiv je sugovornik. Riječ je o osobi rođenoj 29. 11. 1943. godine u Donjem Bistarcu, općina Lukavac. Studij medicine je završio u Beogradu, specijalizirao medicinu rada i stekao zvanje primarijusa. Dužnost predsjednika stranke prihvatio je 2. prosinca 1994. godine.

Gospodine Tunjiću, očito, prije politike interesirala Vas je medicina, odnosno bila je Vaš profesionalni izbor. Unatoč tome bijeli mantil ste zamijenili "prljavim" političkim vodama - zašto?

- Dulje od 30 godina sam i Hrvat koga interesiraju politička pitanja, a osobito politički položaj Hrvata u bivšoj Jugoslaviji i u Bosni i Hercegovini. Otkako sam se prihvatio političkih obveza, donio sam odluku da bijeli mantil, privremeno, ostavim da ga ne bih ukaljao politikom. Moj stav i od ranije je bio, a i sada je,

Hrvatski Glasnik, kolovoz 1996.

da se politikom, aktivno, ne bi trebali baviti liječnici, policajci, suci, novinari...!

Otkud baš u HSS-u? Što niste u SDP-u, kao bivši član SK ili u HDZ-u, kao dugogodišnji politički Hrvat?

- Još 1990. godine imao sam ponudu da budem član tih stranaka, što sam tada rezolutno odbijao. Tada i u tim uvjetima, moje je mišljenje bilo da se u nastalom političkom pluralizmu, bez ikakvih uvjetovanja, mogu ostvariti svi politički i drugi interesi. Pratio sam politička zbivanja i uočio da se politika bavi i ljudima izvan politike, pa i mojom malenokošću. Tijekom i nakon sukoba dijela Armije BiH i dijela HVO-a, nastala je kvalitativno i kvantitativno nova politička situacija. Svi ti životni i politički uvjeti nisu me ostavili ravnodušnim i politički nisam više mogao ostati po strani. To što sam u HSS-u a ne u HDZ-u, znači da mi nije odgovarala sintagma "jedan narod, jedna stranka".

S druge strane SK i SDP se ne mogu ni slučajno izjednačavati, a u aktualnim političkim odnosima, tvrdim, lakše je rješavati nacionalno pitanje u stranci sa nacionalnim predznakom. Koalicija, odnosno "Združena lista", pokazuje da ove dvije stranke, i ne samo one, mogu biti komplementarne, a na dobrobit pučanstva.

Svojevremeno ste izjavili da su Hrvati u strankama građanske orijentacije politički podstanari. Obzirom na koaliciju u koju ste ušli. tj. "Združenu listu", niste li i kao stranka i osobno postali politički podstanari?

- Niti HSS BiH, a niti ja osobno, ulaskom u predizborno koaliciju, sa još četiri stranke - MBO, Republikanci, SDP i UBSD - nismo postali politički podstanari. Potpisali smo Ugovor o predizbornoj koaliciji, ali kao punopravni politički subjekt. To znači da ni u čemu ne odstupamo od svoje HSS BiH orijentacije i programa.

To je, na prvi pogled, raznorodna - neprincipijelna koalicija!

Jedan od predizbornih slogana SDA je: "Hrvati će zna se, Srbi će za se. A Vi"? Pitanje

- Činjenica je da smo ušli u predizborno koaliciju sa strankama koje u dijelu svog programa imaju različite pristupe i stavove, a u svezi s neriješenim nacionalnim pitanjem u Bosni i Hercegovini. Zato su tu HSS BiH i MBO da uspostave ravnotežu i sudbinski potrebno izmirenje među Bošnjacima i Hrvatima, što ne uspijevaju SDA i HDZ.

Jesu li Hrvatima tuzlanskog kraja potrebne tri stranke sa nacionalnim predznakom - HDZ, HSS, HSP, a Hrvata ima i u strankama građanske orijentacije. Nije li to političko cijepanje hrvatskog puka?

- Nije politički dobro i mudro da jedan narod ima samo jednu političku partiju. Uvijek postoji opasnost od partijskog zastranjivanja, a to bi bilo pogubno za narod ako bi bio vođen i predstavljan samo jednom strankom. Narod mora imati alternativu koja će mu pružiti sve ono što mu politički treba u datom vremenu. I još nešto! Ne treba biti isključiv u povlačenju crte i paralela između stranaka sa nacionalnim predznakom i stranaka građanske orijentacije. I jedne i druge u svojim programima imaju rješavanje nacionalnih pitanja, ali i općih, pučkih, građanskih. To uostalom pokazuje i dokazuje "Združena lista", a sa komplementarnošću pet združenih, a raznorodnih stranaka.

Ima i prigovora da je HSS BiH, sa pomenutom koalicijom, izdala nacionalne interese bosanskih Hrvata, što kažete na to?

- Hrvatska seljačka stranka Bosne i Hercegovine, članovi i vodstvo, ni u kakvoj koaliciji nisu i neće izdati temeljne interese Hrvata Bosne i Hercegovine. Prema tome ni naša koalicija, odnosno "Združena lista" nije izdaja Hrvata, nego pružanje šanse svakom Hrvatima i ne samo Hrvatima da u širokoj lepezi predizbornih političkih ponuda prepoznaju što im je najbolje za političku sutrašnjicu.

Jedan od predizbornih slogana SDA je: "Hrvati će zna se, Srbi će za se. A Vi"? Pitanje

Je upućeno Bošnjacima. Kako komentirate tu poruku?

- Ta predizborno poruka SDA je, koliko opasna i pogubna, toliko i neargumentirana u odnosu spram Hrvata. Dokaz za to je "Združena lista", pa HSP i druge stranke sa hrvatskim predznakom. Uostalom u aktualnom Općinskom vijeću Tuzle iz HDZ-a je pet vijećnika, a dvadesetak iz SDP-a, UBSD-a i Liberalne stranke. Sasvim je izvesno da na prestejećim izborima svi Hrvati neće glasovati za HDZ, a pomenute poruke SDA su neproduktivne i za samu tu stranku, izuzev ako njeni tvorcima ne računaju na totalno političko sljepilo svojih sljedbenika ili bolje reći potencijalnih birača iz bošnjačkog nacionalnog korpusa. Na ovom mjestu moram ponoviti svoju tvrdnju s početka teksta: Ne odgovara mi sintagma "jedan narod, jedna stranka". Homogenizacija te vrste je pogubna i vjerujem da su svi žitelji Bosne i Hercegovine postali bar toliko politički pismeni da to i sami znaju i da mogu procijeniti kuda ih to vodi.

Nikola J. IVANOVIĆ

HSS BiH

HRVATSKA SELJAČKA STRANKA

Sporazum o normalizaciji odnosa između Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije

Republika Hrvatska i Savezna Republika Jugoslavija (u daljnjem tekstu: Ugovorne stranke), svjesne svoje odgovornosti za uspostavu i održavanje mira i sigurnosti u regiji, u želji da tome pridonese normalizacijom međusobnih odnosa, te u cilju unapređivanja odnosa između svojih naroda i građana, sporazumjele su se o sljedećem:

Članak 1.

Ugovorne stranke poštuju jedna drugu kao neovisne, suverene i ravnopravne države u okviru svojih međunarodnih granica.

Članak 2.

Svaka Ugovorna stranka, sukladno međunarodnom pravu, poštivat će suverenost, teritorijalnu cjelovitost i neovisnost druge Ugovorne stranke. Ugovorne stranke potvrđuju da će provesti uređenje svojih granica te razgraničenje samo međusobnim dogovorom, da će rješavati sporove mirnim putem i sudržavati se od prijetnji ili uporabe sile, u skladu s Poveljom Ujedinjenih naroda. Ugovorne stranke nastojat će jačati međusobno povjerenje, dobru volju i toleranciju te će surađivati u poticanju mira, stabilnosti i razvitka u regiji.

Članak 3.

U roku od 15 dana po potpisivanju ovog Sporazuma, Ugovorne stranke uspostavljat će pune diplomatske i konzularne odnose. Ugovorne stranke odmah će podići razinu svojih postojećih predstavništava na razinu veleposlanstava i razmijenit će veleposlanike.

Članak 4.

Ugovorne stranke suglasne su da međusobnim pregovorima riješe sporno pitanje Prevlake. Time se pridonosi potpunoj sigurnosti dijela područja Republike Hrvatske u regiji Dubrovnik i dijela područja Savezne Republike Jugoslavije u regiji Bokotorskog zaljeva. Ugovorne stranke to važno sporno pitanje riješit će međusobnim pregovorima u duhu Povelje Ujedinjenih naroda i dobrosusjedstva.

Do postizanja međusobnog sporazuma o Prevlaci, Ugovorne stranke suglasne su poštivati sustav sigurnosti, uspostavljen za promatranje Ujedinjenih naroda.

Članak 5.

Polazeći od povijesne činjenice da su Srbija i Crna Gora postojale kao neovisne države prije stvaranja Jugoslavije, a imajući u vidu činjenicu da je Jugoslavija produljila međunarodnopravni subjektivitet ovih država, Republika Hrvatska konstatira pos-

tojanje državnog kontinuiteta SR Jugoslavije.

Polazeći od povijesne činjenice postojanja različitih državnih oblika organiziranja Hrvatske u prošlosti, Savezna Republika Jugoslavija konstatira postojanje kontinuiteta hrvatske državnosti. Ugovorne stranke suglasne su da pitanja sukcesije SFRJ rješavaju na temelju pravila međunarodnog prava o sukcesiji država te sporazumno.

Članak 6.

Ugovorne stranke obvezuju se da se bez odgode ubrza proces rješavanja pitanja nestalih osoba pri čemu će obje Ugovorne stranke odmah razmijeniti sve raspoložive podatke o tim osobama.

Članak 7.

Ugovorne stranke osigurat će uvjete za slobodan i siguran povratak izbjeglica i prognanika u njihova prebivališta ili u druga mjesta koja slobodno izaberu. Ugovorne stranke osigurat će tim osobama vraćanje u posjed njihove imovine, odnosno pravednu naknadu.

Ugovorne stranke osigurat će potpunu sigurnost izbjeglicama i prognanicima koji se vrata. Ugovorne stranke pomoći će ovim osobama u osiguravanju nužnih uvjeta za normalan i siguran život.

Ugovorne stranke proglasit će opći oprost za sva djela počinjena u svezi s oružanim sukobima, osim za najteže povrede humanitarnog prava koje imaju karakter ratnih zločina.

Ugovorne stranke poticat će dosljednu i cjelovitu provedbu Erdutskog sporazuma o hrvatskom Podunavlju.

Svaka Ugovorna stranka jamči jednaku pravnu zaštitu imovine fizičkih i pravnih osoba koje imaju državljanstvo druge Ugovorne stranke, odnosno sjedište na području druge Ugovorne stranke, kao onu koju imaju njeni državljani, odnosno njezine pravne osobe.

U roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovog Sporazuma, Ugovorne stranke sklopit će Sporazum o naknadi za svu uništenu, oštećenu ili nestalu imovinu. Tim Sporazumom utvrdit će se postupci ostvarenja prava na pravednu naknadu koji neće uključivati sudske postupke.

U cilju provedbe obveza iz ovog članka osnovat će se, u roku od 30 dana od dana potpisivanja ovog Sporazuma, zajednička komisija sastavljena od po tri predstavnika svake Ugovorne stranke.

Članak 8.

Srbima i Crnogorcima u Republici Hrvatskoj i Hrvatima u Saveznoj Republici Jugoslaviji Ugovorne stranke jamčit će sva prava koja ima pripadaju na temelju međunarodnog prava.

Članak 9.

Ugovorne stranke sklopit će u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovog Sporazuma poseban ugovor o socijalnom osiguranju koji će uključiti invalidsko, zdravstveno i mirovinsko osiguranje, uključujući i isplatu mirovina. Ugovorne stranke sklopit će, po potrebi, i druge ugovore glede rješavanja i statusnih pitanja.

Članak 10.

Ugovorne stranke nastavit će suradnju u normalizaciji cestovnog, željezničkog, zračnog i riječnog prometa na temelju načela uzajamnosti i dobrosusjedstva.

Članak 11.

Na ulazak, kretanje i boravak državljana i vozila jedne Ugovorne stranke na području druge Ugovorne stranke primijenit će se unutarnji propisi koji važe za boravak i kretanje stranaca, bez diskriminacije.

Članak 12.

Ugovorne stranke nastavit će unapređivati poštanske, telefonske i druge telekomunikacijske veze.

Članak 13.

Ugovorne stranke, bez odgode, pristupit će sklapanju međusobnih ugovora iz područja gospodarstva, znanosti, prosvjete, zaštite okoliša, kao i drugih pitanja od zajedničkog interesa Ugovornih stranaka.

Ugovorne stranke, bez odgode, sklopit će i sporazum o kulturnoj suradnji koji će uključiti održavanje i obnovu kulturne baštine.

Članak 14.

Ovaj Sporazum sastavljen je u dva izvornika, na hrvatskom i srpskom jeziku, pri čemu su oba teksta vjerodostojna.

Ovaj Sporazum privremeno se primjenjuje od dana potpisivanja, a stupa na snagu kada se Ugovorne stranke međusobno diplomatskim putem izvještavaju da su ga potvrdila njihova nadležna tijela.

Sastavljeno

23. kolovoza 1996. u Beogradu za Republiku Hrvatsku

Dr. Mate Granić

Potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova
Za Saveznu Republiku Jugoslaviju

Milan Milutinović

Savezni ministar vanjskih poslova

MIR JE NAŠ IZBOR

NEĆEMO VIŠE BITI RAJA NITI "SEČENO CVEĆE", VEĆ NAROD SVOJ NA SVOME

Pred oko 3 i pol tisuće članova i simpatizera Hrvatske demokratske zajednice BiH u Tuzli je održan središnji skup ove stranke za županiju Tuzlansko-podrinjsku. Probudena nacionalna i politička svijest hrvatske kulminirala je toga dana u Tuzli.

Pozdravljajući goste ovoga prvorazrednoga političkoga, ali i kulturno-zabavnoga, događaja, **Ivica Marinović**, pročelnik Izbornoga stožera HDZ-a, Tuzle, istaknuo je da HDZ može u Tuzli provesti ono što zacrti, jer ima apsolutnu potporu hrvatskoga naroda. "Inicijativa za uspostavu općine Soli, s hrvatskom

hrvatskome narodu, da mu se pašaluk raspada. Hrvati više nisu raja niti nečije "sečeno cveće", već narod svoj na svome! Hrvatska je demokratska zajednica kraljevica hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini očvrsla na hercegovačkome suncu i bosanskim zimama. I ona se više nikada neće savijati", poručio je Andrić.

Potpredsjednik HDZ-a BiH i nositelj liste za Zastupnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dr. **Jadranko Prlić** govorio je o postignućima HDZ-a u BiH. Herceg-Bosna je, u tome ozračju, Prlić okvalificirao kao jedini

Uz najviše dužnosnike HDZ-a svetoj misi za Domovinu bila je nazočna i Tereza Kesovija

većinom pučanstva, je to pokazala", istaknuo je Marinović.

Važnost novoga ustroja lokalnih vlasti u Federaciji BiH bili su predmetom govora i **Peje Banovića**, nositelja općinske liste HDZ-a za Tuzlu, ali i svih ostalih govornika. "U novim će se općinama govoriti hrvatski jezik i učiti hrvatska povijest. Mi smo Zagrebu najistočniji Hrvati, mi smo žive straže hrvatstva i imamo najveću obvezu ostati ovdje svoji na svome", naglasio je Banović.

Najvećim ovacijama nazočni su pozdravili **Ivu Andrića Lužanskog**, nositelja županijske liste HDZ-a: "Poručujem velikome paši Selimu Bešliagiću, čovjeku koji ne propušta prilike pljuvati po

državno-pravni sustav koji je u BiH funkcionira a tijekom teških ratnih uvjeta, skrbeći o 140 tisuća ljudi, imajući 10 puta veći standard nego ostali administrativni aranžmani. "Od kada su hrvatski ministri došli u federalnu vladu i od kada je ona razdvojena od republičke, brutto proizvod porastao je za 30, a industrijska proizvodnja za 70 posto. Plaće su uvećane 4 puta", rekao je Prlić. On je obećao i bolje sutra i bolje dane nego što su Hrvati u BiH ikada imali u povijesti, jer kako je kazao Jugoslavija više ne stanuje ovdje. Aktualni predsjednik Federacije BiH i potpredsjednik HDZ-a BiH, te njegov kandidat za člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine

Krešimir Zubak je govorio o Bosni i Hercegovini isključivo kao o državi jednakopravnih. "Mi smo našim izlaskom na referendum za neovisnost Bosne i Hercegovine njoj dali državnost, izlaskom pred srpsku gvozduriju mi smo tu državnost održali i to nam daje puno pravo određivati kakva će ta država biti unutra", istaknuo je Zubak napomenuvši kako je Bosna i Hercegovina moguća samo kao uređena po mjeri sva tri naroda i ako je svaki narod svoj na svome. On je dodao da su sadašnji članici Zdržene liste za BiH paktirali s JNA i Beogradom,

čkoga establishmenta na početku agresije: "Kada su hrvatski mladići iz BiH ginuli u ratu u hrvatskoj, oni su govorili kako ovo nije njihov rat! Nisu plakala gospoda iz Sarajeva kada je gorilo hrvatskog Ravno i kada se hercegovačka sirotinja ispriječila srpskoj gvozduriji. Jedni su nas htjeli staviti u neravnopravan položaj okupacijom, drugi brojčanom dominacijom. Mi jedini u Bosni i Hercegovini želimo jednako-pravnost sviju", istaknuo je predsjednik HDZ-a BiH Božo Rajić na predizbornome skupu HDZ-a u Tuzli.

Tijekom prijepodneva najviše hrvatsko državno izaslanstvo

Gospoda Rajić i Prlić primili su sve hrvatske udruge

otvarali gradove da ih se lakše pokori, dok su hrvatski sinovi ginuli od Vukovara do Dubrovnika.

Predsjednik HDZ-a BiH i nositelj liste za Zastupnički dom Federacije BiH **Božo Rajić** kazao je kako se Hreceg-Bosna ne ukida niti nestaje, već samo svoja dostignuća prenosi u nešto što Hrvati žele zajednički graditi s drugima. "U Daytonu se muslimansko-bošnjačko čelništvo odreklo koncepta unitarne i građanske Bosne i Hercegovine, i nije mi jasno zašto pozivaju na džihad u Čapljini. Rat hrvatskome narodu ne treba, jer mi želimo mir", poručio je Rajić.

I on se osvrnuo na indiferentne stavove muslimansko-bošnja-

susrelo se sa predstavnicima hrvatskih udruga akoje djeluju u Soli, posjetili su Franjevački samostan svetih Petra i Pavla, a neposredno prije početka skupa, položili su vijence i zapalili svijeće ispod spomen ploče poginulim braniteljima HVO-a u Živinicama i na mjestu stradanja tuzlanske mladeži.

Sudionici kulturno-zabavnog dijela programa:

ZLATNI DUKATI, TEREZA KESOVIIJA, MAJA BLAGDAN, JURA STUBLIĆ, IVANKA LUETIĆ, ĐUKA ČAIĆ, TONI PEHAR i VELIMIR NJIRIĆ.

NZvonimir BANOVIIĆ
Snimio: **Franjo BURDA**

Visoko je izaslanstvo HDZ-a BiH položilo vijenac svim vitezovima HVO-a ispred velenog križa na spomen obilježju patim za domovinu u Živinicama

RENAULT

A.K.S. GRABOVIČKIĆ D.J.L. SA P.O. TUZLA

Tel. + 387 75 31 425, 821 186; Fax 821 186

CONCESIJA
GRABOVIČKIĆ

SALON VOZILA:
231-683
MALOPRODAJA
DIJELOVA:
233-420

JENJIĆ - POSAVSKO SELO KOD ORAŠJA, ŽUPA VIDOVICE

U siječnju 1996. godine najčešće postavljeno pitanje među Jenjićanima, diljem slobodne Posavine, Hrvatske a i Europe.

HOĆEŠ LI U JENJIĆ?

Došao je i taj dan, može se u Jenjiću, na svoju odgovornost, na još jedno stavljanje glave u "torbu". Nisu li Posavljaci cijelo vrijeme rata bili "glavom u torbi" pa zašto i sada ne bi malo riskirali? Ne može se oduprijeti unutarnjem zovu, IDEMO! Nas nekoliko se skupljamo kod Martina dogovora radi. Martin nas poslužuje krčkim vinom, sirom, pršutom i domaćim kruhom. Kćerka je već nekoliko godina sretno udata negdje na Krku. Kako je svijet mali! Začudo razgovor se ne vodi o sutra, nego o prošlosti. Prošlost je najbolja slika budućnosti. Dokle seže sjećanje živih neposrednog doživljavanja, a dokle sigurno preporučavanje sjećanja očeva, djedova? Ipak, svi bi htjeli znati šta nas čeka u budućnosti, zato i radi toga pričamo o prošlosti.

Rat je neizbježna sudbina ovih ljudi. Razgovori ponajčešće počinju "Djed mi je pričao... otac mi je pričao ili ja se toga dobro sjećam".

U XX. stoljeće Jenjić je "ušao" sa 12 obitelji i svi su se bavili lovom, ribarstvom, stočarstvom i pomalo poljodjelstvom. Gotovo su bili zaboravljeni pa je i to vjerojatno bio jedan od razloga odluke Husein Kapetana Gradaševića, da sa ostacima svoje vojske prijeđe Savu kompom baš kod Vidovica i skloni se u Osijek na svom putu za Istanbul. Taj dio povijesti nije potpuno ispitan, poslije rata treba otići na Rasčicu, u Tolisu i tamo, u najbogatijoj riznici posavske povijesti, pronaći sve pisane riječi o Jenjiću i Jenjićanima, skupiti pisanu riječ o prošlosti, iz koje će se čitati budućnost.

Aneksija Bosne nije mnogo izmjenila ni navike ni život u Jenjiću, no sada su crkva i škola postale mnogo bliže, u Vidovicama, udaljenim dvije lule duhana. Naime, toliko su pušači mogli ispušiti idući u crkvu u Vidovice. Školari, đaci, trebali su do škole mnogo više vremena: bilo to zima, proljeće ili jesen, uvijek je bilo nešto novo, nepoznato što je privlačilo pozornost, a trebalo je upoznati, procijeniti, ispitati.

Toga radi često se kasnilo u školu i kući. Promjene su bile nevidljive, tihe, nečujne, rijetke i... došla je 1914. godina. Tko zna tko je u selu prvi rekao RAT. U rat je, iz zaista malog sela, otišlo "sve" sposobno, sve što je moglo pušku nositi, a to je bilo devet odraslih muškaraca. Ratovali su u Rumunjskoj, Rusiji i Italiji i svi su se vratili. Najkasnije Šimo Breula iz ruskog "ropstva". Jedini je u Galiciji

ranjen Joso Stjepić, no bitno je svi su vratili. Sada u drugu državu, Kraljevinu SHS!

U selu se nije više samo umiralo, ponovno je bilo svatova, opet se čuo dječiji plač. Svijet je postao daleko veći, čudniji. Ratnici su pričali o strahotama rata, čežnji, povratku u rodno selo, izgubljenim i rođenim nadama. Pričali što su obećavali, zavjetovali za sretan povratak. Nitko nije siguran otkada je za zavjet, umjesto Jurjeva, slavljena Mala Gospa, ali se sigurno zna, kapela je podignuta i posvećena 1936. godine. Posvetu je izvršio vidovački župnik vlč. Juro Zirdum. Bila je to mala kapela na raskrižju putova, ali sa dovoljno ograđenog zemljišta za sve vjernike okupljene na dan Male Gospe. Vrijeme je učinilo svoje, selo je raslo, navike se mijenjale. Lov i ribolov su tek tako, a glavno zanimanje je ratarstvo i stočarstvo. II. veliki rat selo je dočekalo sa 30 obitelji i sve sposobno otišlo je u rat. Sada se zauvijek nije vratilo 21 dijete, kako su govorile bake. Mnogi su Jenjićari u II. velikom ratu ostavili svoje kosti diljem nama "drage" Europe. Malo kojem se zna za grob, pa i danas na mjesnom groblju možete pročitati. "Ovaj spomen podižu djeca dragom ocu rođenom 1910. Poginuo 1943. negdje kod Tuzle. Za grob mu se ne zna. Smilovao mu se Vječni Bog".

U Jenjiću je vrijeme umiranja prošlo, ponovno je bilo svatova, ponovno se čula pjesma i dječiji plač. Slavila se Zaštitnica sela svakog 8. rujna, ali neko vrijeme pedesetih bilo je zabranjeno slaviti svetu misu kod kapele. No, promjene su nastale brzo. Otvorene su granice Jugoslavije i Jenjićari su krenuli ponovno u svijet, ovaj put ne u rat, nego na rad. Selo se mijanja preko noći, ušteđenim novcem. Država u Jenjiću nije nikad uložila ni prebijene pare. Uvodi se struja, telefon, asfaltira put. Ispušta se čuvena Jenjićka Objeda, koja postaje mali "Misir". Postaje pojam obilnog roda. Radi nje, mnogi su Jenjićarima ne samo zavidjeli, nego su otvoreno, kobajagi u šali, govorili da to nije pravedno što oni imaju Objedu. Vladalo je mišljenje: samo posij i nećeš moći urod obilnosti uspremiti. Možda je uroda i bilo malo previše ili tako nekako, ali su ljudi radili, uživali u radu, znoju, obilju...

Odjednom je u selu bilo starih, odlazak u Vidovice u crkvu za neke je bio naporan. Nisu svi imali kola. Napraviti ćemo crkvu, rekoše na nekom zimskom divanu 1983. godine.

Crkvu počeoše 8. ožujka ljeta Gospodnjeg 1983. a završioše 8. rujna iste godine. Toga jutra, ne samo Jenjić, dobar dio Posavine slušao je najljepše zvuke, zvon zvana jenjićke crkve i kao da je cijela Posavina slavila s Jenjićarima. Došlo je

svećenika iz okolnih župa: ispovjedalo se, pjevalo, igralo plakalo. Od tada svake nedjelje i blagdana u 9 sati u Jenjiću se slavila Misa.

Jenjić ne bi bio Jenjić kada se nešto posebno ne bi događalo i tako je neodređenog dana odlučeno... svakog 8. u mjesecu od 1984. godine slaviti će se Misa u crkvi što je nadležni župnik u Vidovicama s puno razumijevanja prihvatio.

1992. godine, 26. travnja slavljena je jedna sveta misa. Crkve (građevine) više nema. U svibnju iste godine na petak jugoarmada i domaći... slomili su jenjićki otpor. Žitelji sela su se povukli sa svojim braniteljima, ostalo ih je petero, tri starije žene i dva muškarca. Vjerovali su da se neće NIŠTA dogoditi. No, četvero se ipak priključilo prognanicima. Andrija ne. Bio je prva žrtva rata, žrtva neutemeljene vjere. enjić je puna 44 mjeseca "uživao slobodu", slobodu po Arkanu, Gveri, Šešelju, Mladiću, Karadžiću...

Sloboda u njihovom duhu puna je "stvaranja". 20. siječnja 1996. godine Mijo, Bartol i Jeronim, pri obilasku sela doživjeli su ogromno iznenađenje: kuće, gotovo sve razrušene, gospodarski objekti uništeni, voćnjaci i šume posječeni, zemlja zarasla u korov, dvorišta ispresjecana tranšejima. Znali su da je crkva srušena, ali nisu očekivali da ni kamena na kamenu nema. Ekoloko Jenjićara neće se nikada vratiti. Najmlađi Bartol, poginuo je u Mladićevoj "osveti", a najstarija Jela, koja je umrla u progonstvu u 95. godini života. Sahranjena je u svojim rodnim Kopanicama. U Domovinskom ratu ljudski gubici su manji nego u II. velikom ratu razaranja su neuporediva!

Hoćeš li u Jenjiću? Već toga prvog dana na crkvenim temeljima donesena je konačna odluka Vraćamo se! 21. siječnja, slaviti će se SVETA MISA nakon toliko vremena.

Na hladnom vremenu, nijemog svjedoka žalosnu vrbu koju nisu posjekli. Okupilo se mnogo puka. Slavlje je predvodio don Jakov Filipović, župnik iz Vidovica.

Kapelu je posvetio svećenik, crkvu nadbiskup, slijedeću, obnovljenu, red je, kardinal!

Svijet se temelji na istini, zakonu i miru! Poslije Velikog petka dolazi USKRS, a Jenjićari su doživjeli svoj Veliki petak. Sada treba mnogo snage, naročito duhovne za ponovnu obnovu sela. A i Objeda ne rađa bez ljudskog rada. Uvjerili su se u to i oni što su učinili ono što su učinili!

Luka KNEŽEVIĆ

MARTIN U ZAGREB - MARTIN IZ ZAGREBA

U koju sam god školu do sada išao, učili su me kako smo mi mala zemljica čije se stanovništvo pretežito bavi poljodjelstvom, i od plodova sa njiva, livada i pašnjaka preživljava. Naroda ima ponajviše na selima, više nego u gradovima, a jedan dio je i u šumama iz kojih se neda baš tako lako. U posljednje vrijeme se stalno zapitkujem da li su to moji učitelji bili neznalice ili sam ja bio nepažljiv u školi? To zbog toga, što neprestano, a posebno u ovo predizborno vrijeme, često slušam kako gotovo svi nešto poručuju ili se obraćaju GRAĐANIMA. Seljake nitko ne sluša, nitko ih ne spominje niti na njih računata.

Ali, kada se govori o Njemačkoj ili Americi nitko ne govori "građani Njemačke ni građani Amerike", nego jednostavno Nijemci ili Amerikanci. S druge strane kada se priča o selu nitko ne kaže "građani selâ". To ipak znači da na svijetu, pa i kod nas ima i građana i seljaka. Znam ja što to u teoriji znači "građansko društvo", ali mi se ovo naše "građančenje" čini više kao recidiv francuske buržoaske revolucije i Priske komune u kojoj su se međusobno oslovljavali sa "GRAĐANINE!"

Ne znam zašto uopće toliko viču na Franju Tuđmana. On se državljanima Republike Hrvatske obraća uvijek sa: "HRVATICE I HRVATI!" Pametnan čovjek, ostavio svakom da razabere tko je i što je. Slično uzvikuju i na Hrvatskom radiu Hrvatske postaje Soli. A ja opet često promišljam, kako bi bilo da se predsjednik našeg Predsjedništva puku obraća sa: "GRAĐANI I SELJACI TRIJU KONSTITUTIVNIH NARODA? BOŠ-NJAKA-MUSLIMANA, HRVATA I SRBA!" Znam da bi se odmah, poput jednog našeg općinskog članka koji tvrdi da su u pitanju četiri naroda, tomu sprostavili. Neki bi, može biti, tražili da se obraća i petom, šestom, sedmom,.... narodu. Zato je i njemu lakše reći samo "GRAĐANI!", pogotovu ako je građanska država još i u srcu. Što se mene tiče, voljeo bih (iako i u meni teče nešto seljačke krvi), da čujem: "DRŽAVLJANI REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE!" E, ali bi se onda usprotivili oni koji nemaju državljanstvo, a obnašaju čak i visoke funkcije. No, oni su u manjini. Svi ostali bi sigurno bili zadovoljni, a izbjegle bi se i zabune. Kao na primjer u HSS-u gdje je dosta članstva iz grada ili HDZ-u gdje je opet dosta sa sela. Mislim kod nas u Tuzli.

Zanimljivo je da se ove događa baš u mjesecu koji je pravi seljački mjesec. Naš ga je narod nazvao kolovozom po dubokim tragovima koje ostavljaju kola prepuna plodova sa polja. Po kolovozu su poslije dobile ime i kolovozne odnosno kolničke trake. Njima se sada vozikamo, a ne rijetko ih rabimo i za pješačenje. Pločnici su izmišljeni za one koji se pridržavaju poduke "čuvaj se - čuvati će te!" Oni, pak što se vozikaju, onima što se po kolovozu šetkaju dovikuju: "SELJAČINO!"

Da ne bijaše kolovoza vjerojatno ne bi bilo one narodne: "Martin u Zagreb - Martin iz Zagreba...!" Pa i on je zasigurno nekakvom kolovoznom trakom. Od te izreke ostade poruka svima kako će proći ako se negdje zapute i vrata neobavljena posla. Dogodilo se to i Holbrooku koji nepozvan ode "voždu" u Beograd, pa se, nakon deset sati razgovora s njim, vrati razočaran, neobavljena posla i, kako sam reče, "nemiran sve dok je "lider" sa pala na slobodi. I za Leightona Smitha bi se slično moglo reći. Znam da će mi nakon ovoga gurnuti prst u oko: "Pa ni Tuđman nije bolje prošao u Washingtonu kod Clintona". Neće biti tako! Nije isto biti negdje pozvan i otići ili se tek tako zaputiti da stražnji dio tek toliko vidi puta. Osim toga u Washingtonu je putovao i Šušak svom prijatelju američkom ministru za obranu koji nedavno na jednoj zabavi priređenoj upravo Šušku u čast, izdeklamira napamet čitavu "Hrvatsku domovinu". Njemu bi trebalo dati Domovnicu za inat onima što ju dobiše, a o "Lijepoj našoj" pojma nemaju. Da bude gore, umjesto zahvalnosti stalno na nju viču. A, ona im tako lijepo pruži utočište 92. i 93., nekima dade ne samo kruh nego i uredski prostor opremljen telefonima, telefaxovima, ogromnim televizorima. O sadržini hladnjaka, dok je i hrvatski narod sam bio gladan, kao i automobilima koje dobiše za vozikanje, neću govoriti. Takvima sada ni HDZ niti Hrvatska ne valja - "NEMOJTE SLUŠATI ONE IZ HRVATSKE, GLASUJTE ZA ZDRUŽENU LISTU!" Baš lijep savjet! Sa tom listom možete biti uhićeni, brisani sa popisa kandidata od strane OSCE-a ili ostati bez promičbenog izbornog materijala, a možda i bez radnog mjesta.

Malo je falilo da ne bude "Martin (Gerod) u Mostar - Martin iz Mostara". Spasio ga Prskalo, ali o odlasku i dalje intenzivno razmišlja. Pokušat će još jednom baciti neku kost između "federalnih partnera", pa ako ne uspije - pravac Gornji dom. Ni njegov glasnogovornik nema puno razloga za ostajanje jer Hrvatska i SRJ potpisale "Ugovor o potpunoj normalizaciji odnosa". Ona sada može i u Beograd, posao nije obavio.

Kolovozi su nekim poslužili i za izbornu promičbu. Kada kod Porebrica ulazite u Federaciju svako ufanje u prometne znakove postaje bespredmetno. Na njima su nalijepljeni plakati Liberala BiH skoro sve do Tuzle. Vozite oprezno! Međutim, na toj istoj cesti koju Ameri nazvaše "Arizona" (kakve li divljine!), možete osim na prometnim znakovima pročitati izborne poruke i na zadnjem staklu automobila ispred vas. Na jednom pročitah:

"HRVATI ĆE ZNA SE, SRBI ZA SE, A VI?"

Ako ne udarite u vozilo ispred vas, možda ćete stvarno razmisliti za koga glasovati. Ako, pak, krenete na glasovanje u Bijeljnu

ili Brčko, treba biti krajnje oprezan. Kod Lončara se izlazi na put s pravom prvenstva. Što se može, svatko će za se!

Ja bez televizije stvarno ne mogu. Htio to netko priznati ili ne, ali to je ipak naj-agresivniji medij. Uporno vam oduzima vrijeme, bombardira sve samim glupostima, a vi ju ipak još upornije gledate. No, ni ona ne može bez kolovoznih traka. Neki dan jedan naš općinski čelnik lijepo ispriča kako su neki iz Vareša bježali kolovozom prema Tuzli. To su bili neki njegovi. Jedan gledatelj, opet postavi pitanje da li su oni drugi bježali preko Sokolca prema Kiseljaku i Kreševu! Nije mu odgovorio, pa moram ja. Jesu!

U hotelu "Bristol" svakog ponedjeljka možete na "NARODNE USMENE NOVIĆE". Tamo se moj kolega i prijatelj Nikola Ivanović igra rata, ali riječima. Dovede poznate osobe, a vi ih bombardirate pitanjima. Na jednom od tih sjela, na kojem sam i ja pribivao, objekt za bombardiranje bili su voditelj "Teleringa" i tajnik SPP. Narod kao narod, ne može bez kolovoza i vozikanja po njemu, zanimao se kojim kolovozom je uvaženi iz "Teleringa" otpremio svoju obitelj i kojim će se vratiti. Odgovor je bio:

"Jednim će se skoro vratiti". Tajniku SPP postaviše pitanje: "Kako to da su oni anacionalna stranka, pa tko je uopće onda u toj stranci?" I ja sam se pitao da možda to nisu neki stranci. Odgovor je bio: "ma, mi to, onako". Otišao sam doma u dilemi tko su i što su obojica bombardiranih. Za jednog me ipak koptalo, čini mi se da ima Domovnicu. Tim prije što se u jednoj od svojih emisija izjasnio da će se "možda kandidirati za načelnika općine Soli!?". Sreća što neću u toj općini ostvarivati svoja nacionalna prava, jer kako sam potencijalni kandidat za načelnika reče: "Ja nikada nisam znao kako razlikovati tko je koje nacionalnosti". Sutradan mi je ipak puklo pred očima: "Pa, oni su GRAĐANI!"

Zrakoplovi ne voze kolovoznim trakama, ali ipak putuju a svoje trake ili trase zovu koridorima. U Atlanti na Olimpijskim igrama mnogi su prošli kao "Martin u Zagrebu". Naročito košarkaška reprezentacija Hrvatske. Kriv je Tonči Vrdoljak što ne čita Hrvatski Glasnik. U jednom sam broju napisao tko je tko u hrvatskom športu i koga se isplati na jedno tako veliko natjecanje poslati. Nismo mi "Dječje novine" kako se na nas ponekad zna naljuti naš glavni urednik. MI NISMO NAJVEĆI. MI SMO NAJBOLJI!

Uz ovu propagandnu poruku još jedna: GLASUJTE 14. RUJNA! BUDILICE VAM NE TREBAJU. PREVIŠE BRIGA IMATE DA BISTE ZASPALI ALI, AKO OSJETITE DA VAM SE IPAK SPAVA, POPIJTE KAFICU ili KAHVUCCINO. NEKA VAM JE U SLASTI OVO JE RADI RAVNOPRAVNOSTI TRI KONSTITUTIVNA JEZIKA.

Motritelj

Dr. SALIH BUREK, ZAMJENIK PREDSJEDNIKA MBO BiH

Dr. Salih Burek, predsjednik MBO, profesor Univerziteta u mirovini, stradalnik i uznik iz komunističkog vremena, ugledan građanin našeg grada, govori za Hrvatski Glasnik u povodu nadolazećih izbora.

Gospodine profesore, recite nam o Vašim stradanjima u komunističko doba? Bez krivice, krivi. Zašto?

- Zaista stradao sam nevino i to najvjerojatnije po nalogu onih koji su već i u to vrijeme spremali agresiju na BiH. Okružni sud u Tuzli, preciznije rečeno, predsjednik Vijeća toga suda, Fetija Pašić, proglasila me krivim i osudila: "... na jedinstvenu kaznu strogog zatvora u trajanju od sedam godina". Strpali su me u zatvor tadašnji udbaši 24. veljače 1975. godine, a presuda mi je izrečena "U ime naroda" 30. lipnja iste godine. Kratko rečeno, proglašen sam neprijateljem "... našeg samoupravnog socijalističkog društva". Iz toga vremena poznata je i izjava za javnost tadašnjeg člana CK SKBiH Hasana Dervišbegovića, sadašnjeg pomoćnika ministra vanjskih poslova "da je zaista riječ o antisocijalističkom i antisamoupravnom neprijateljskom djelovanju..."

Kaznu sam izdržavao u Kazneno-popravnom Domu u Zenici, radeći u livnici u vrlo teškim uvjetima. Molbu za pomilovanje nisam pradio.

Stranka MBO je uzela moderno ime bošnjačkog naroda. Bosanski franjevci su se potpisivali manje-više takvim imenom. Napravite paralelu?

- Svaka čast bosanskim franjevcima. Poznato mi je da su franjevci došli u Bosnu oko 1235. godine, da su voljeli Bosnu, prihvatili je kao svoju domovinu, a i Bosna je prihvatila franjevce kao svoje sinove.

Još prije 150 godina franjevac Ivan Frano Jukić za Bošnjaštvo reče: "Ja pod ovim imenom razumijem sve Bošnjake u svoj Bosni, Hercegovini, Krajini, Posa-

vini, Podrinju i Prekodrinju, mi smo svi Bošnjaci". Fra Ivan Frano Jukić izjašnjavao se u pozitivnom smislu i o bošnjačkom jeziku. Kaže da se bošnjačkim jezikom govori svuda po Bosni i Sandžaku.

Vaša stranka MBO se dostojanstveno ponaša od prvog dana, a nikada se niste podnosili sa SDA, iako se bili osnivači te stranke. Zašto?

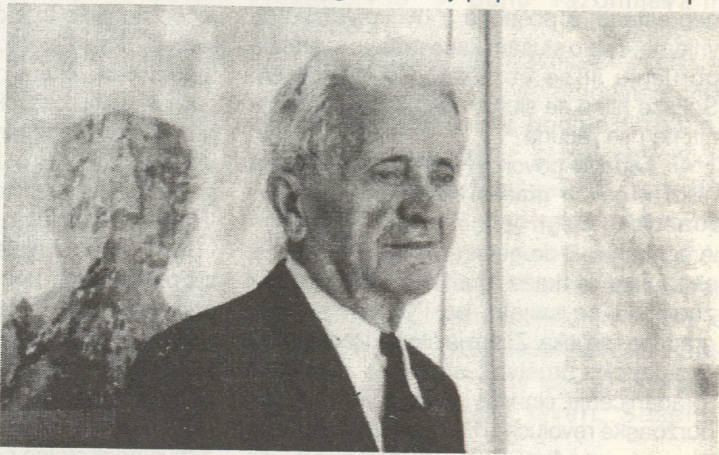
- Odgovor na ovo pitanje trebalo bi potražiti na drugoj strani. Točna je Vaša konstatacija da se MBO ponaša dostojanstveno. Dovoljno je reći da u minulom ratu nitko iz MBO nije prešao na neprijateljsku stranu, mada je toga bilo kod drugih stranaka, štaviše bilo je i kod vladajuće garniture. Nitko od članova MBO nije postao ratni profiter što također, nama inponira.

Uopćeno rečeno, MBO je politička stranka koja zastupa interese svih građana BiH, koji BiH smatraju svojom domovinom. MBO je demokratska-liberalna politička organizacija, pa je za povjerovati da se baš u tome kriju želje SDA da ne razvija odnose sa strankom MBO. Sličan odnos SDA ima i naspram nekih drugih stranaka, kao što su, recimo, SDP, UBSD, HSS, Republikanska stranka i još neke.

Znamo Vas kao časnog čovjeka, prof. dr. Muhamed Filipović je dosta kontroverzna osoba, malo nam ga opišite, gdje je, što radi i zašto se odvojio od Vaše stranke?

- Veoma sam zahvalan na komplimentu koga ste meni osobno uputili. Hvala Vam na tome. Šta da se kaže o gospodinu Muhamedu Filipoviću? To pitanje je najbolje ostaviti bez odgovora. Rekao bih samo to da ga mi u MBO ubrajamo u političke lualice. Dijapazon političke djelatnosti gospodina Muhameda Filipovića kreće se od ljevice do desnice, ili obrnuto: od desnice do ljevice. Sada je valjda negdje u centru. Donedavno je bio naš ambasador u Londonu.

Bošnjački institut u Zürichu davno se spominje. Kakve su Vaše veze sa tim Institutom i sa gospodinom Adilom Zulfikarpašićem? (Koliko je nama poznato gosp. Zulfikarpašić je jedan osnivača SDA, zatim MBO, utemeljitelj Bošnjačkog

instituta, istaknuta osoba u antifašističkom pokretu, član Izvršnog odbora Liberalne demokratske akcije; političar, publicist, bankar, itd.)

- Točno je sve što ste rekli o gospodinu Adilu Zulfikarpašiću. Vidno je da Vi o toj, nama dragoj osobi, govorite sa izrazima osobnog štovanja na čemu smo Vam puno zahvalni. Točno je da je gospodin Adil Zulfikarpašić bio jedan od osnivača stranke SDA, zasnivač je i predsjednik Muslimansko bošnjačke organizacije.

Gospodin Adil Zulfikarpašić je i suosnivač "Demokratske alternative". Posebno ističemo: gospodin Adil Zulfikarpašić je i osnivač Bošnjačkog instituta u Cirihu. To je Zaklada - vakuf gospodina Adila Zulfikarpašića. Institut je prebogato radovima bošnjačkih kao i drugih autora, čiji se radovi odnose na Bosnu i Hercegovinu i to sa svih područja znanosti, kulture i umjetnosti. Za Bošnjački institut može se reći da je otvoren za sve znanstvene radnike sa područja kulturne i političke povijesti Bosne i Hercegovine. A što to danas za sve nas u BiH znači kada se zna da je više biblioteka i instituta u Sarajevu nestalo u minulom ratu!

Govori se da će dr. Silajdžić pridobiti građane, Alija Izetbegović seljake. Koje ćete vi glasove dobiti? Koliko znamo vaši su članovi iz uglednih bosanskih obitelji.

- MBO ima tu osobinu da se ne bori za pridobijanje što većeg broja članova, već za što veći broj simpatizera, a u ovom predizbornoj vremenu i za što veći broj glasača za kandidate MBO, odnosno za kandidate Zdruzene liste koju čine stranke:

U Vašem programu stoji da članovi Vaše stranke mogu biti iz svijeta naroda, a sada ste se ograničili samo na Muslimane, označavajući vjerskim oznakama. Objasnite nam to?

- U izjašnjavaњу o nacionalnoj pripadnosti nema pri-

sile, bolje rečeno ne bi je smjelo biti. Svak je ono što za sebe kaže da jest. Pogrešno je shvaćanje da su bosansko-hercegovački muslimani po nacionalnosti isključivo Bošnjaci. Ima u Bosni i Hercegovini muslimana kojima je bošnjaštvo, kao nacionalni pojam, tuđ. Riječ je, recimo, o muslimanima albanske, crnogorske, makedonske, hrvatske, kao i svih drugih nacionalnosti ukoliko je riječ o čovjeku islamske vjere.

Članstvo u MBO nije uvjetovano ovom ili onom nacionalnošću. Uostalom, pored Bošnjaka među članstvom MBO ima i Hrvata i Srba, kao i pripadnika drugih nacionalnosti. MBO je stranka multinacionalna kao što je i multireligijska.

Govori se da će dr. Silajdžić pridobiti građane, Alija Izetbegović seljake. Koje ćete vi glasove dobiti? Koliko znamo vaši su članovi iz uglednih bosanskih obitelji.

- MBO ima tu osobinu da se ne bori za pridobijanje što većeg broja članova, već za što veći broj simpatizera, a u ovom predizbornoj vremenu i za što veći broj glasača za kandidate MBO, odnosno za kandidate Zdruzene liste koju čine stranke:

SDP, UBSD, HSS, MBO i Republikanci. Za Zdruzenu listu, dakle, glasat će svi oni građani koji Bosnu i Hercegovinu smatraju svojom domovinom, svi oni koji su za nedjeljivu Bosnu i Hercegovinu u njenim povijesnim granicama.

Vaš komentar na plakat SDA: - U svojoj vjeri na svojoj zemlji. - Hrvati, zna se, Srbi za se, a Vi?

- Interesantno je da politika i vjera u stranci SDA čini jednu cjelinu, a što, po našem mišljenju, nije dobro ni za stranku, a pogotovo ne za vjeru. Židovi su davno osjetili štetnost sprege vjere i politike, tako da su prije 3500 godina ozvaničili odvajanje vjere od politike. Na tom planu i naša Katolička crkva oglasila se sa preporukom svom svećenstvu da svećenici mogu glasovati za kandidate po svom izboru, ali ne mogu se prihvaćati kandidature. Drugim riječima, svećenici mogu birati, ali ne mogu biti birani.

Plakat SDA: "U svojoj vjeri i na svojoj zemlji, Hrvati zna se, Srbi za se, a vi?" je poziv Bošnjacima da glasuju 14. rujna isključivo za stranku SDA, kako bi se podržala podjela BiH na čisto etničkim osnovama. Naravno da takav plakat diše nacionalizmom, te da više govori o stranci koja plasira u negativnom smislu, na brojnim govorima koje slušamo na predizbornim mitinzima.

Što kažete na ovakvu diferenciranu politiku SDA prema Hrvatskoj, koja je bazirana na metodu ekvidistance između Hrvatske i Srbije - ekonomski i politički opstanak Bosne i Hercegovine?

- Politika SDA je po mnogim pitanjima unutarnje i vanjske politike neuhvatljiva, a što se podjednako odnosi i na stajališta naspram Hrvatske. No, to je politika više SDA, a manje BiH, kao države. Dakle, riječ je o politici jedne stranke ili pak, jedne koalicije koju u BiH čine dvije stranke: SDA i HDZ.

Sve do ovog rata povijest hrvatskog i bošnjačkog naroda kretala se tako da je izgledalo kako će se u jednom trenutku prepoznati kao jedan narod. Smatrate li Vi, da bi se muslimanski narod time izgubio (u političkom smislu)? Da li bi to bio nestanak, ili bi to bio normalni proces za oba naroda?

- Valja znati da je u BiH prisutno tridesetak nacionalnosti, među kojima su, po posljednjem popisu, bili najbrojniji Bošnjaci - muslimani

država - Hrvatske i Srbije. Ako je tu državost BiH imala stoljećima, zašto da je gubi sada?

BiH je dobila svoje povijesne granice koje i sada ima daleke 1718. godine i to Požarevačkim mirom. U tome, tj. u stabilnosti tih granica i Hrvatska ima svoje interese. Jer, nemir na granicama lahko se zna proširiti i po unutrašnjosti jedne države. Ako politika SDA u koaliciji sa HDZ sada više dolazi do izražaja, ne znači za tu politiku da će biti do vijeka. Valja znati da vlast koja nije smjenljiva, nije demokratska. U to će nas uvjeriti i naredni izbori koji će se održati u BiH. U interesu je naše zemlje da njeguje i svestrano razvija dobre odnose sa svojim susjedima, a prvenstveno sa Hrvatskom. U tome konačno vidimo i interese Hrvatske.

Može li Bosna i Hercegovina u svemu insisitirati na potpunom partnerstvu sa Hrvatskom, kad Hrvat-ska ne može dopustiti sebi takvu politiku, na primjer prema Njemačkoj?

- Zašto da ne može? Naše nije upuštati se u politiku Hrvatske naspram drugih zemalja, uključujući tu i Njemačku. Hrvatska ne graniči sa Njemačkom, ali graniči sa BiH. Privrede BiH i Hrvatske su izrazito komplementarne. Toj privrednoj kompletnosti, ukoliko se dodaju i drugi zajednički interesi, nerazumno je i neprihvatljivo sve što ne ide linijom zajedničkih interesa.

Sve do ovog rata povijest hrvatskog i bošnjačkog naroda kretala se tako da je izgledalo kako će se u jednom trenutku prepoznati kao jedan narod. Smatrate li Vi, da bi se muslimanski narod time izgubio (u političkom smislu)? Da li bi to bio nestanak, ili bi to bio normalni proces za oba naroda?

- Nažalost, stranka MBO nema program za duhovnu poslijeratnu obnovu stanovništva, a što se tiče materijalnog programa, MBO je poznat u narodu i kao zagovornik tržišnog gospodarstva.

Što će donijeti izbori u Bosni i Hercegovini? Potvrdu sadašnjeg stanja ili preokret na bolje za sve narode? U čemu vidite važnost predstojećih izbora?

- Izbori koji su pred nama nisu obični izbori. Mi ima pridajemo veliki značaj. Vladajuća koalicija (SDA i HDZ) htjeli bi vladati Bosnom do vijeka. Valja znati da vlast koja nije smjenljiva, nije demokratska vlast. Stranke SDA i HDZ zasigurno će izgubiti svoje pozicije koje sada drže u strukturi vlasti. S ovim izborima desit će se radikalne promjene u strukturi vlasti.

Izbori su, konačno, prilika da se oslušne i ubuduće više štuje i glas našeg građanina. Uzdamo se da će biti tako.

Da li po Vašem mišljenju postoje uvjeti za održavanje izbora?

- Idealnih uvjeta nema. Ako bi čekali na takve izborne uvjete, pitanje je kad bi se mogli održati izbori u BiH.

Pet političkih stranaka je u Zdruzenoj listi BiH. U čemu se slažete, a u čemu se razilazite sa svojim partnerima?

- Kao što je poznato, Zdruzenu listu BiH čine stranke: SDP, UBSD, HSS, MBO i Republikanci. Osobina svih pet stranaka je u tome što se bore za očuvanje države BiH u njenim povijesnim granicama ustanovljenim Požarevačkim mirom 1718. godine.

Svih pet stranaka je po sastavu svoga članstva sa predznakom multi. Ima dosta toga na čemu navedene stranke zasnivaju svoje zajedništvo.

U ovoj predizbornoj aktivnosti Zdruzena lista nastupa s porukom: UJEDINILI SMO SEBE, UJEDINIT ČEMO I BOSNU I HERCEGOVINU!

Što će donijeti izbori u Bosni i Hercegovini? Potvrdu sadašnjeg stanja ili preokret na bolje za sve narode? U čemu vidite važnost predstojećih izbora?

- Izbori koji su pred nama nisu obični izbori. Mi ima pridajemo veliki značaj. Vladajuća koalicija (SDA i HDZ) htjeli bi vladati Bosnom do vijeka. Valja znati da vlast koja nije smjenljiva, nije demokratska vlast. Stranke SDA i HDZ zasigurno će izgubiti svoje pozicije koje sada drže u strukturi vlasti. S ovim izborima desit će se radikalne promjene u strukturi vlasti.

Izbori su, konačno, prilika da se oslušne i ubuduće više štuje i glas našeg građanina. Uzdamo se da će biti tako.

Da li po Vašem mišljenju postoje uvjeti za održavanje izbora?

- Idealnih uvjeta nema. Ako bi čekali na takve izborne uvjete, pitanje je kad bi se mogli održati izbori u BiH.

Pet političkih stranaka je u Zdruzenoj listi BiH. U čemu se slažete, a u čemu se razilazite sa svojim partnerima?

- Kao što je poznato, Zdruzenu listu BiH čine stranke: SDP, UBSD, HSS, MBO i Republikanci. Osobina svih pet stranaka je u tome što se bore za očuvanje države BiH u njenim povijesnim granicama ustanovljenim Požarevačkim mirom 1718. godine.

Svih pet stranaka je po sastavu svoga članstva sa predznakom multi. Ima dosta toga na čemu navedene stranke zasnivaju svoje zajedništvo.

U ovoj predizbornoj aktivnosti Zdruzena lista nastupa s porukom: UJEDINILI SMO SEBE, UJEDINIT ČEMO I BOSNU I HERCEGOVINU!

Što će donijeti izbori u Bosni i Hercegovini? Potvrdu sadašnjeg stanja ili preokret na bolje za sve narode? U čemu vidite važnost predstojećih izbora?

- Izbori koji su pred nama nisu obični izbori. Mi ima pridajemo veliki značaj. Vladajuća koalicija (SDA i HDZ) htjeli bi vladati Bosnom do vijeka. Valja znati da vlast koja nije smjenljiva, nije demokratska vlast. Stranke SDA i HDZ zasigurno će izgubiti svoje pozicije koje sada drže u strukturi vlasti. S ovim izborima desit će se radikalne promjene u strukturi vlasti.

Izbori su, konačno, prilika da se oslušne i ubuduće više štuje i glas našeg građanina. Uzdamo se da će biti tako.

Juraj NOVOSEL

DTA d.o.o. TUZLA p.o.
ING

SVEČANO PROSLAVLJEN BLAGDAN VELIKE GOSPE

VELIKA GOSPA - BREŠKE

Nisam sigurna da se i u drugim narodima ovaj blagdan naziva Velika Gospa. Uznesenje Marijino je pravi naziv za ono što se 15. kolovoza slavi diljem katoličkog svijeta, diljem Bosne, pa i u Breškama, našem selu na obroncima Majevice. Dajući blagdanu naziv Velika Gospa, mi smo mu odredili mjesto u nizu blagdana što se poput niske bisera nižu kroz godinu u Gospinu čast.

"Veliki se znak pokaza na nebu: žena obučena u sunce, mjesec pod njezinim nogama, a na glavi joj vijenac od dvanaest zvijezda".

Mi koji smo odrastali uz Mariju, svake godine vođeni "na zavjet" u Olovo, Kondžilo, Tolisu, u Breške, na Husino ili neko drugo drago proštenije, imamo u svojim predodžbama lik mlade žene pobjednice, očiju okrenutih prema Nebu. U tim očima odsijeva mirotvorno blaženstvo raja, a nježna ženska noga, aristokratske puti pobjednički dostojanstveno gazi miju.

Blagdan Uznesenja Blažene Djevice Marije - Velika Gospa tradicionalno se slavi u svim katoličkim župama u zemlji i u inozemstvu. Svečano je obilježen u svetištima i u crkvama širom Bosne i Hercegovine. Tisuće i tisuće vjernika pohodilo je svetišta Marijina, te sudjelovalo u misnom slavlju, u procesijama, hodočašćima praćenim pjesmom i molitvom, a osobito je bilo svečano na Širokom Brijegu, Olovu, Tolisi i u svim drugim Marijinim svetištima. U našem kraju bilo je svečano u Breškama i na Husinu. U kapelici na Husinu bila je svečanost uoči Velike Gospe. Preko tisuću vjernika sa svojim župnikom don Antom Čosićem i svećenicima susjednih župa sudjelovalo je u misnom slavlju. Svečano je bilo i u Tuzli i u svim župama našeg kraja.

ovog Božjeg naroda, teško zabilježive kajde, ugodno se razliježe niz pitome "Breške". Nema više među nama djeda Peje Antića koji je nekada, dok je fra Petar bio kepalen, svojim starim bosanskim napjevom predvodio pobožni puk u jednom od tuzlanskih sela. Nema naših djedova, ali je ostala pjesma i ostao je fra Petar koji uspješno oponaša dragu melodiju.

Breške okupane u suncu podjsečaju na motiv s Generaličeve slike. Veliki bijeli rupci prosuti po zemlji. Na njima sjede stari i mladi, djeca trčkaraju oko-naokolo i nitko nikome ne smeta. Blaguje puk plodove svoje zemlje i svoga rada. Kulen i sudžuk, suhi sir i šunka, sve što je najljepše čuva se za ovaj blagdan. Domaćini nazdravljaju jedan drugom, čuje se pjesma, igra kolo.

Vijenac bražakih brda poput vijenca oko Bogorodičine glave nameće misao o Stvoritelju, o ljepoti i o davnim vremenima u kojima su naši stari lutali svijetom u potrazi za lakšim i ljepšim životom.

Brežak je u hrvatskom jeziku deminutiv od riječi brijeg. I selo Braške čine, zbilja, mali bregovi, pitomi i privlačni, lako se zavole i prionu uz srce. Još je jedno značenje zabilježeno u hrvatskim rječnicima za riječ breška. To je vrsta puške iz Breše, grada u Italiji.

"Dočeka ga iz zelene trave i s njegovom breškom od obraza, od obraza breškom zahvatio; Na rame im breške okičene... nose breške na rukama sjajne."

Brežak župnik, fra Blažan Lipovac, smatra da je ipak vjerojatnije ono prvo značenje imena Breške. Veli da su župa i crkva najstarije u ovom kraju. Obraćajući se mnoštvu na početku, fra Blažan reče za sebe da je čovjek od

grešaka pa se unaprijed ispričava za eventualne propuste. Nije bilo razloga ovoj isprici. Sve je sjajno "štimalo". Ne znam da li je očekivao ovoliko vjernika, ali je izgledalo da ničim nije iznenađen. Ispred župnog dvora postavljen je "švedski stol" za naše neumorne pjevače iz zbora. Oni što pjevaju "rajskoj Djevi, kraljici Hrvata", rese naša prošnja i u zadnje vrijeme sve se češće čuju po okolnim selima. To je na obostrano zadovoljstvo i pjevačima i narodu Božjem. Gospa Brežacka danas je uživala i u izvornoj i u umjetničkoj glazbi. Ona to sve može u sebi pomiriti. Kad se rodila u siromašnoj obitelji, nikakve sjajne perspektive nisu se naizgled otvarale pred njom. Pa ipak, ovoj ženi pjevaju se najljepše pjesme na svijetu. "Ave Maria" je i danas oplemenila naše duše. Ona koja je blagoslovljena među ženama, sigurno je bila radosna zbog naše pjesme.

Od svih litanijskih metafora kojima joj se obraćamo možda je najsnažnija "prijestolje mudrosti"? Možda je to zato što fra Marko Šteko sve naše poslove počima i završava ovim zazivom? Možda smo se, zapravo, navikli na "prijestolje mudrosti". A jednako je stilski snažno i: ogledalo pravde, uzročne naše radosti, tornju bjelokosni, majko dobrog savjeta i niz drugih metafora kojima ju častimo.

Vrijeme je u kojem nam treba mudrost, dobar savjet.

Rat je završen. Pred nama je ozbiljan zadatak odabrati prave ljude koji će nas bosanske Hrvate pravilno voditi i zastupati. U poznatoj pjesmi bl. Djevice Marije "Veliča duša moja Gospodina", Gospa nas podučava o tome tko upravlja našim životima i našom pivešću:

"Skida s prijestolja silne vladare i visoko diže ponizne".

Ne znam da li se ovi ljudi ovdje u Breškama i izravno utječu Gospi na nakanu da izmoli od Gospodna da zbaci silne, ali, unatoč tome, osjećam u zraku da Ona zna šta nam je sada najpreče. Nije bilo žene iz naroda da glasno kaže Isusu: "Blago tijelu koje te je nosilo i prsima koja su te dojila". Sve su žene i svi muškarci pjevali: Zdravo tijelo Isusovo, od Djevice porođeno, i to je bio naš glasni govor, naš način izricanja povjerenja i divljenja. Jednostavno i naoko prsoto, ali toplo i iskreno, s pouzdanjem i vjerom. Nismo slučajno u ovolikom broju ovdje. Nema toga predizbornoga skupa koji će okupiti tolike ljude niti ima govornika koji će propovijedati tako uvjerljive i trajne poruke poput onih što nam ih i na Veliku Gospu u Breškama govorio fra Petar:

"Bila sam stvorena od početka i prije vjekova i neću prestati do vječnosti!"

"Blago onima koji slušaju Božju riječ i drže je".

To mi znamo. I zato smo došli. Breške su se uvijek dobro držale!

Marica PETROVIĆ

PROSLAVA BLAGDANA VELIKE GOSPE U MARIJI BISTRICI

Stotine tisuća katoličkih vjernika hodočastili su na blagdan Uznesenja Marijina na nebo u brojna Marijanska svetišta širom Hrvatske. Vjernički je puk, predvođen nadbiskupima, biskupima i svećenicima Katoličke crkve u Hrvata molio za blagoslov i mir među svim ljudima, zahvaljujući Majci Božjoj na daru slobode, istodobno moleći da se svojim domovima vrate i svi prognani.

Mjesto i svetište Majke Božje u Hrvatskom Zagorju, oko 40 km udaljeno od Zagreba, Marija Bistrica, je najveće hrvatsko marijansko svetište. Godine 1971. Biskupska konferencija proglasila je bistričko Svetište nacionalnim svetištem i proštenijem cijelog hrvatskog naroda, a 1935. godine zagrebački nadbiskup A. Bauer, uz sudjelovanje svog nasljednika dr Alojzija Stepinca, okrunio je zlatnom krunom kip Marije i Isusa, proglašivši je Majkom Božjom,

Kocelebriranu svetu misu je predvodio pomoćni biskup zagrebački msgr. Marko Culej, koji je nazočnom mnoštvu prenio pozdrave zagrebačkog nadbiskupa i kardinala Franje Kuharića.

Biskup Culej je u svojoj nadahnutoj propovijedi govorio o ulozi Marije u životu svakoga vjernika. Istaknuo je posebnu odgovornost vjernika prema svijetu u kojemu žive, u kojemu upravo oni ne smiju biti oni koji se predaju.

Nakon euharistijskog slavlja uslijedio je na istom prostoru DOBROTVORNI KONCERT, čiji je prihod namijenjen obnovi Svetišta i izgradnji karmelićanskog samostana u Mariji Bistrici.

Glazbeni spektakl u Mariji Bistrici

Na najvećem ikad održanom koncertu u Mariji Bistrici i u tome dijelu Europe, pred više od 100.000 posjetitelja, nastupilo je više od 100

Blagdan Velike Gospe je u Mariji Bistrici proslavilo preko sto tisuća vjernika

Kraljicom Hrvata. Godine 1985. na zasjedanju Biskupske konferencije ustanovljen je blagdan Majke Božje Bistričke, koji se slavi 13. srpnja. Te je godine Bistricu posjetilo 800.000 hodočasnika.

Cijele godine dolaze hodočasnici u Mariju Bistricu, a organizirano od Bijele nedjelje do kraja listopada (Zahvalnica). Dva su najvažnija marijanska hodočašća, kada dolazi najviše hodočasnika. Prvo na Veliku Gospu, koje je održano od 12. do 15. kolovoza, a drugo važno hodočašće je za Malu Gospu, koje se održava 7. i 8. rujna.

Više od stotinu tisuća hodočasnika pohodilo je ove godine na blagdan Uznesenja Marijina na nebo - Veliku Gospu najveće hrvatsko Marijansko svetište u Mariji Bistrici. Kolone automobila i autobusa te mnogo hodočasnika, koji su pješice išli iz najudaljenijih mjesta, slijevali su se u Mariju Bistricu sa svih strana, a Zagreb i Marija Bistrica bili su spojeni neprekinutom kolonom automobila iz dva pravca: Zagreb - Kašina - Laz - Marija Bistrica i Zagreb - Stubica - Marija Bistrica.

Prostor između bazilike i Kalvarije s križnim putem bio je ispunjen vjernicima. Župnik i upravitelj Svetišta msgr. Lovro Cindori pozdravio je vjernike i istakao da je to slavlje cijele domovine, jer je gotovo sva Hrvatska bila skupljena na euharistijskom slavlju u čast Majke Božje, od Zagreba i okolnih župa do hodočasničkih skupina iz cijele Hrvatske, bilo je hodočasnika i iz Bosne i Hercegovine, te čak iz Slovenije i drugih europskih zemalja.

izvođača. Najpoznatija hrvatska estradna imena: Mišo Kovač, Vice Vukov, Josipa Lisac, Maja Blagdan, Dolores, Novi fosili, Magazin, Gazde, Ljiljana Nikoloski, Severina, Jura Stublić, Zlatni dukati, Šima Jovanovac, Duško Lokin, Lampaši, Ritam srca, Boris Novković, Ivo Fabijan, Grupa Gumerang, Zlatko Pejaković, Klapa Bonaca, Crkveni pjevački zbog "Tomislav" i mnogi drugi, smjenjivala su se punih sedam sati. Čuli su se zvuci slavonske tambure, pjesme dalmatinskih klapa, zagorskog melosa, domoljubne pjesme, pjesme u čast Majke Božje... Kiša je pokvarila najavljeni spektakularni vatromet i druga iznenađenja, kao i nastup mnogih hrvatskih estradnih zvijezda koje su željele nastupiti. Glazbenici su na način kako to oni samo znaju dali puni doprinos toj akciji. Posjetitelji su kupnjom zahvalnica dali svoj prilog za obnovu nacionalnog svetišta Majke Božje

Bistričke, dovršenja samostana karmelićanki i mjesta molitve svog hrvatskog naroda, za koji je kamen temeljac prilikom posjeta Hrvatskoj blagoslovio papa Ivan Pavao II. Na kraju se msgr. Lovro Cindori zahvalio svima koji su pomogli da se održi ovaj veličanstven koncert.

Duga je tradicija čašćenja Majke Božje u Hrvata. Doista Blažena Djevica - NAJ-VJERNIJA HRVATSKA MAJKA, prisutna je u našem narodnom biću jedinstveno i neodvojivo, kako u minulim stoljećima, tako i u jednako burnim vremenima 19. i 20. stoljeća.

Pripremio: Juraj NOVOSEL

Detalj sa oltara crkve u Breškama

Takva nam se Ona nameće kao uzor u svakom pogledu. Slušajući antifonu: "Koja je ono što se diže kao rana zora, lijepa kao mjesec, izabrana kao sunce, strašna kao u bojni red svrstana vojska?", u ovim ratnim godinama mi smo znali da nas Marija vodi u boru i da s Njom idemo k pobjedi.

Ona je učila nas i naše vojnike uporabi nebeskog oružja kojima možemo zarobiti protivničku vojsku, zbunivši ih ljubavlju jačom od mržnje sa što je moguće manjim brojem poraženih.

Takva nam se Ona "ukazuje" u svim nevoljama i pogibeljima. Mi koji je poznajemo i koji imamo sreću smatrati je svojom Majkom nikada se ne opterećujemo dilemom da li se Ona "ukazala" ovome ili onome. Svatko onaj tko Nju voli i tko joj se

u radosti i tuzi obraća ima svoje intimne susrete i povjerljive razgovore s Njom, zna snagu i moć Njezine utjehe.

Katolici tuzlanskog kraja imali su svoj "bliski susret" s "kraljicom na nebo uznesenom" u četvrtak, 15. kolovoza na Breškama. Skoro tri tisuće ljudi pobožno je slušalo svečanu misu što ju je uz pomoć svojih kolega vodio fra Petar Matanović, gvardijan tuzlanski. Dan kao odabran za ovakve prigode. Ništa nije narušavalo mir i ljepotu kolovoskog podneva. Misa na otvorenom, u dvorištu brežacke crkve. Stabla čine hlad, zbor crkve sv. Petra i Pavla iz Tuzle čini ugođaj, a sigurni, visoki glas svećenika, čini da naše duše osjećaju susret s Majkom Božjom kao nešto realno.

Već više od dvadeset godina ovaj isti

Dr Luka Lučić, misionar u Malawi-ju

Razgovarala:

Marica PETROVIĆ

Gospodin Luka Lučić, isusovac, rodom je iz Živinica selo Barice iznad Luga, a preko dvadeset godina djeluje kao misionar u Africi. Malawi, zemlja u kojoj sada djeluje, nalazi se u centralnoj Africi a po prilici je veličine kao bivše Jugoslavija. Sa sjevera graniči s Tanzanijom, sa istoka sa Zambijom, a sa juga i zapada

danas studira do stotinu bogoslova, tako da se to jako razvilo. Oni studenti koji završe filozofiju, i dođu na teologiju vrlo rijetko napuštaju pa u prosjeku imamo dvadeset misnika.

- 1993. bila je za mene godina prekretnica. Pismeno sam zamolio provincijala da se vratim kući. Zbog ratnih prilika to pismo nikada nije stiglo provincijalu nego mi se, nakon godine lutanja vratilo. Te godine

Dr. Luka Lučić sa bogoslovima iz Zombe

prostore se Mozambique. U njoj se nalazi najveće jezero u Africi, nekadašnja Njasa, danas pod imenom Malawi.

Šta tamo radi, kako živi naš zemljak, g. Lučić? Kada je Gospodin "pozvao" g. Lučića i kada su "Gospodinove usne njegovo rekle ime", je li računao na to da mi Tuzlaci nemamo puno domaćih sinova, a pogotovo ne svećenika tako visokog ranga.

G. Lučića susreli smo ovih dana nekoliko puta. Obilazio je naša sela, promatrao naše živote i moli s nama da nam bude bolje. Za Hrvatski Glasnik govorio je na sv. Anu u Par Selu.

Gospodine Lučiću, kada ste otišli u Afriku, gdje ste djelovali i šta danas radite?

- 1972. ja sam iz Sarajeva otišao u Irsku učiti jezik, kako bih, već slijedeće godine otputovao u Zambiju, u Lusaku. Vrlo kratko sam bio propovjednik, jer se, iz političkih razloga, otvorila bogoslovija u Zambiji. Naime, do tada su zambijski bogoslovi studirali u Malawi-ju. Otpočeli smo sa 29 studenata, u jednom malom sjemeništu koje smo pregradili. Danas se ta bogoslovija zove "sv. Augustin i broj bogoslova u njoj narastao je na 100. 1979. izgrađena je nova bogoslovija u Lusaki pa i tamo

ja sam bio u Hrvatskoj, ali u Bosnu nisam mogao zaći. Vratio sam se u Afriku i, budući da sam otkazao Bogosloviju u Lusaki, otišao sam na novootvorenu bogosloviju u Zombe, grad koji je bio prijestolnica Malawi-ja do 1975. U ove tri godine iz te je Bogoslovije zaređeno preko pedeset misnika.

Vi ste misionar. Mi obični vjernici, kada to kažemo, mislimo na posao s ljudima koji kršćanstvo tek primaju. Vi ste govorili o svom profesorskom djelovanju, dakle, kontaktu sa intelektualnim slojem ljudi u Africi. Imate li i druge kontakte?

- Profesori Bogoslovije nisu župnici ni kapelani po župama. Međutim, imamo kontakte s narodom. Afrička Crkva je Crkva duhova.

Problem inkulturacije nije mali, ali je on danas već profiliran i kršćanske istine kvalitetno se prilagođavaju poimanju svijeta čovjeku afričkog mentaliteta.

Uvedeni su plesovi, ne samo pri velikim svečanostima, nego i svake nedjelje za početak mise, pa onda Gospodine smiluj se, uz bubnjeve i tako kroz sve dijelove mise ima elemenata lokalnog karaktera.

To su samo formalna prilagodavanja, ima li išta sadržajno što bi bilo prepoz-

natljivo kao tipično obilježje afričkog kršćanstva?

- Sadržajno se javljaju tek prve formulacije. To je vrlo osjetljivo tkivo. Mora postojati puno povjerenja. Možda bi se neke formulacije kao paralele njihovom vrhovnom božanstvu mogle naći u Kristologiji i Teologiji, ali to ide teško.

Imate li neprijatnosti u kontaktu sa njihovim vjerskim poglavarima?

- Imamo. Vračevi su još uvijek vrlo moćni. Imaju snažan utjecaj na ljude. Treba proći nekoliko generacija da se vjernici od toga emancipiraju. Trudimo se incidente rješavati što je moguće taktičnije, ali smo nekada prisiljeni i uskraćivati sakramente.

Vi ste kod nas kao svećenik djelovali samo četiri godine, a u Africi dvadeset i četiri. Hoćete li se vraćati?

- Sve do sada sam mislio da sam u Africi privremeno. Sada vidim da sam se tamo sasvim aklimatizirao. I način rada je drugačiji. Recimo, radimo uvijek s ogromnim mnoštvom, a Crkva je ovdje u tom smislu dosta osiromašena. Potpisao sam ugovor s jednom bogoslovijom u Malawi-ju koja počima raditi na jesen. Ako se vratim, bit će to iz drugih motiva, a ne iz mojih osobnih. Moje zdravlje je prilično nagriženo.

G. Lučić, Vi ste svećenik iz ovih krajeva. Isusovac! Mi nemamo velik broj zvanja. Naši susjedi u Posavini mogu se pohvaliti većim brojem svećeničkih zvanja samo u jednom selu nego čitav tuzlanski kraj! Kako ste se odlučili postati svećenikom?

- To je Božja tajna. Vrlo rano sam imao zvanje. Promatrao sam požrtvovanost našega župnika g. Petra Živkovića i to me se jako doimalo.

U mojoj kući se puno molilo. Otac je preporučao naše molitve na vrlo zanimljivu nakanu: "u čast svetih misionara koji obilaze širom bijeloga svijeta i privoda kristovu Evanđelju zabludene ljude". Bila je to molitva posvećena sv. Franji Ksaverskom. Nisam znao ništa o tom svecu. Prvu knjigu u sjemeništu pročitao sam baš o sv. Franji. Njegov životni put bio je moja inspiracija.

Svi su svećenici naši, ali vi ste malo više naš. Iako niste dugo među znama, znate i osjećate ovaj mentalitet. Posljednji put bili ste ovdje prije rata. Uočavate li promjene i koje u najvećoj mjeri?

- Svijet je potresen. Osjećam klimu povratka k Bogu, ali ne samo u smislu povećanog broja ljudi crkva, nego je probuđena ona vjerska komponenta u kojoj Boga trebate kao jedan novi oslonac.

Osjećate klimu vraćanja k Bogu onih što su ovdje ostali. Ali, Vi sigurno uočavate da je ovdje sve manje ljudi. Kakve su vaše prognoze u svezi s vraćanjem Hrvata u tuzlanski kraj?

- Očekujem da će se mnogi vratiti. Tudina je ipak tudina. Ove su krize vremenske i prolazne. Jedan od bitnih razloga ovakovoga moga očekivanja je činjenica da zemlje domaćini neće još dugo moći trpjeti toliki broj izbjeglih i prognanih.

Jeste li susretali naše ljude u inozemstvu?

- Nema zemlje u kojoj nema naših ljudi. Nisam imao puno susreta, ali na osnovu tih iskustava moj dojam je podijeljen. Ponavljam, i oni koji ne žele povratak, bit će prisiljeni zakonima zemalja domaćina.

Isusovci su na različite načine vezani za Bosnu. Sad ih više nema ni u Borovici. Hoće li se isusovci vraćati u Bosnu?

- Veliki je problem imati ljude. Zvanja po cijeloj Europi je sve manje. Teško je reći hoće li isusovci biti u stanju doći u Bosnu. To je povezano sa stanjem u obiteljima. Ako emate obitelji ne možete odgojiti duhovna zvanja.

To mene zanima vezano za školstvo. Zahvaljujući isusovcima, čim se spomene katoličko školstvo u Bosni ljudi s poštovanjem govore o Travniku. Dakle, vi ste taj rejting nama u Bosni već utemeljili. Zanima me ima li kakvih naznaka da bi, pored nadbiskupije i salezijanaca, i isusovci nešto poradili na odgoju i izobrazbi Bosanaca?

- Nije mi poznato neko gibanje u tom smislu, ali ne bih se iznenadio da to bude.

Dapače! Bilo bi zdravo i pozitivno. Poznavajući stanje u Provinciji teško si mogu pretpostaviti da provincijal ima takove mogućnosti.

Ima li među isusovcima svećenika iz Bosne i u kojem broju?

- Ima lijep broj. Mogu reći da je većina ovih novijih kandidata iz Bosne i Hercegovine. Međutim, tijekom odgoja jedan broj odustane tako da ne mogu govoriti podatke.

To bi moglo biti nešto što obećava jer se kod novijih generacija svećenika osjeća sve veća emotivna vezanost za kraj iz kojeg dolaze. Molim Vas, padre, molite da nam se isusovci vrate u Bosnu kao svećenici, kao učitelji, uopće da se vrate. Nije nas puno ostalo. Imate li za nas neku duhovnu poruku?

- Ono što bih naglasio kao najvažnije za sve nas je odgoj odnosno stvaranje kršćanskih obitelji. To je briga broj jedan za katoličku crkvu. Život može opstati samo tamo gdje je život. Ne može se u tom smislu ništa planirati bez povećanja broja djece.

Do Vas su sigurno došli glasovi da se nama, sa određene političke razine, nekada otvoreno, nekad manje otvoreno sugerira da ćemo morati otići sa ovih prostora, da ovdje nema opstanka Hrvatima. Šta vi na to kažete?

- Ja tako ne mislim. Ima tu nekih zakulisanih igara, ali ne mislim da iza toga stoji stvarno jedan izraziti narodni otpor Bošnjaka prema Hrvatima ovdje. Mislim da cijela stvar ovisi o Hrvatima kako će se postaviti i šta će stvoriti.

Mislite na nas bosanske Hrvate ili Hrvate uopće?

- Stvari još nisu čiste i rane rata još nisu zacijelile. Mislim da ćemo sami moći odlučivati o svojim životima. To je također moja poruka.

Pred nama su izbori, jeste li možda s nekim razgovarali, nama nije svejedno tko će nas predstavljati.

- Ja sam uglavnom čitao samo Glas koncila. Ali, nakon svega što se događalo u ovom ratu, čini mi se da je stvar već iskristalizirana u smislu pripadnosti. Što se tiče izbora čelnika više će odlučivati emocije nego razum ili trijezno razmišljanje o poznavanju kandidata, programa itd. Za sada još ne možemo napraviti politički zrele izbore.

Vidite li Vi budućnost Hrvata u Bosni u nekom dijelu Bosne koji je izrazito Hrvatski ili u cjelovitoj Bosni?

- Cijela Bosna je i hrvatska zemlja i ja budućnost Hrvata vidim u takovoj Bosni.

ADRESA:

DR. LUKA LUČIĆ
ST. JOHN THE BAPTIST
MAIOR SEMINARY
P.O. BOX 406
MANGOCHI

MALAWI
C. AFRICA

MAJKA TEREZA:

PUN JE LJUBAVI ONAJ TKO POMAŽE DRUGIMA

Svoj 86. rođendan Majka Tereza je dočekala u bolničkom krevetu u Calcutti. Majka Tereza tvrdi da su mir i ljubav jedino rješenje za sve probleme svijeta. U intervju-u njemačkom časopisu "Der Spiegel" kaže da joj je još želja utemeljiti utočište za siromašne u Kini.

Predsjednik Tuđman odlikovao je lani Majku Terezu Veleredom Kraljice Jelene.

Majka Tereza je svoj 86. rođendan dočekala u bolničkom krevetu u Calcutti, dok su iz cijelog svijeta pristizale želje za njezinim ozdravljenjem. Liječnici su izjavili da će tu dobitnicu Nobelove nagrade za mir, koju mnogi slave kao sveticu, pokušati skinuti s respiratora, koji joj olakšava disanje.

Nobelova nagrada za mir 1979. godine

U povodu rođendana Majke Tereze sa svih strana stižu čestitke i dobre želje.

Majka Tereza je rođena u Skoplju i podrijetlom je Albanka. Potječe iz poznate albanske katoličke obitelji Bojadžiu, a od 1948. godine živi u Indiji. Cijeli svoj život posvetila je skrbi za one najsiromašnije u cijelom svijetu za što je 1979. godine dobila Nobelovu nagradu za mir.

Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman odlikovao je Majku Terezu Veleredom Kraljice Jelene, koji joj je u kolovozu prošle godine uručio hrvatski veleposlanik u Indiji dr. Drago Štambuk.

Nedavno je Majka Tereza dala intervju-u njemačkom časopisu "Der Spiegel", u kojem izmeđuostalog kaže kako joj je jedna od preostalih želja otvoriti jedno od svojih utočišta za siromašne u Kini. Majka Tereza kaže da se ne boji smrti. "Cijeli sam svoj život gledala smrti", jedno-stavnim riječima pojašnjava žena čiji su posjeti oboljelima od kolere, gube, malarije ulijevali nadu u ozdravljenje.

Pripadnice Reda Majke Tereze, kojega je osnovala, prepoznatljive po bijelo-plavim redovničkim odorama prisutne su svugdje gdje treba pomoći siromašnima i bolesnima. Na upit kako vidi budućnost

svojega Reda onda kada je više ne bude, Majka Tereza odgovara: "To nije u mojim rukama. Bog će to odrediti. On me je izabrao. On će ponovno izabrati. Nastavak našega posla - Njegov je posao". Red Majke Tereze danas djeluje u 122 zemlje u kojima je otvoreno šestotinjak njihovih utočišta koje vodi oko 3.600 redovnica, dok se u svakom od tih utočišta skrbi za nekoliko stotina bolesnih i siromašnih.

Majka Tereza pojašnjava da to nisu nikakve prelijepa bolnice. "To su utočišta za one koji su napušteni i nemaju nikoga. Mi im pružamo osjećaj da su nekome potrebni, da pripadaju zajednici i da ih netko voli. Dajemo im i hranu i odjeću, ali nadasve dajemo im ljubav". Ističe da ljudima daje šansu da pokažu svoju ljubav prema Bogu.

Majka Tereza drži da je život sveta stvar, zalaže se za prirodno planiranje obitelji, dok pobačaje drži ubojstvom. "Usvojenje je moja borba protiv abortusa.

Za oko 4.000 djece koja su bila na rubu usmrćenja našla sam posvojitelje", kaže Majka Tereza.

Bog je usvakome od nas

Smatra da sadašnja želja za to većim materijalnim dobrima neće nadjačati onu duhovnu. "Držim da se Bog krije u svakome od nas. No, mnogi od nas misle samo na sebe i to je loše. Ali to ne znači da svako biće duboko u svojem srcu ne zna: on me stvorio da volim i budem voljen.

Nažalost, na to radije zaboravljamo i to je nesreća. Vjerujem da će svijet biti drukčiji kad se molitve ponovno vrate u obitelji".

Upitana što veliki broj mladih ljudi kojima je uzor i koji joj dolaze u Kalkutu može tamo naučiti, Majka Tereza jednostavno odgovara - rad. Jer onaj tko pomaže drugima pun je ljubavi.

"Upoznala sam jednog čovjeka koji je umirao, rekao mi je: "Ležao sam na cesti poput životinje, ali sada umirem kao anđeo". Umro je s osmijehom na usnama i taj osmijeh mi je bio nagrada. Upravo taj težak rad ispunjen ljubavlju dovodi ovdje tolike dobrovoljce".

Jeste li ikad posumnjali u svoja stajališta ili posao, glasilo je jedno od pitanja. "Kada čovjek posveti svoj život Bogu, onda on više nema nikakvih dvojbi. Tada je čovjek siguran u sve. Živi ljubavi, dok je plod te ljubavi mir. I to je jedino rješenje za sve probleme svijeta", zaključila je Majka Tereza, žena koju ne zanima tko je tko nego svima nesebično daje svoju ljubav.

Prema vijestima od 28. kolovoza, život Majke Tereze, koja se od 20. kolovoza nalazi u jednoj bolnici u Calcutti, je izvan opasnosti, priopćio je jedan od liječnika koji se brinu o njezinu zdravlju. "Činjenica da je Majka Tereza prestala koristiti respiratorni aparat, znači da smatramo da njezin život više nije u opasnosti", kazao je doktor Sen. On je rekao da se Majka Tereza može podići u sjedeći položaj u svom bolesničkom krevetu, "ali će proći još neko vrijeme dok ne bude mogla ustati iz kreveta. Njezino se zdravstveno stanje i dalje poboljšava. Sada je u stanju sama konzumirati tekućinu", kazao je dr. Sen.

VESNA ANTONIĆ,
VJESNIK

TUZLANSKA ŽUPA UOČI DOLASKA AUSTRIJE

Piše: Anto CIGELJEVIĆ

Biskup Barišić je za Hrvate Bosne učinio mnogo, obrativši se, 1. svibnja 1838., obimnim pismom austrijskom caru Ferdinandu, da se zauzme kod turske vlade, jer "ovdje", kaže biskup, "gotovo izdišemo". Zatim navodi konkretne primjere samovolje, nepravde i nasilja. Slijedeće godine biskup je dobio sultanov ferman, kojim se zabranjuju mnoge zloporabe, a Hrvati Bosne stavljaju pod pokroviteljstvo bečkog cara, te austrijska vlada ima pravo da se zauzima za njih. Barišić je obukao biskupsko odijelo i s križom na prsima odnio ferman veziru Mehmed Husrev-paši, koji je ferman proučio, počastio biskupa, te biskupa i njegova tajnika zaogrnuo kabanicom, binjišem, a potom naredio da se carski ferman u svemu izvrši. Nakon toga, po Bosni su se počeli dizati novi samostani i crkve, kao i vjerske škole.

Očajan položaj Hrvata

Ipak, bilo je i onih koji nisu marili za taj ferman. Tako "Tuzla-kapetan protjera iz Tuzle kršćane, pod izlikom, da se ne bune".

Tuzlanski kapetan Mahmud-paša, obično zvan Tuzla-kapetan ili Tuzla-paša, bio je, naime, nasilne i objesne naravi. U tuzlanskom, brčanskom i kladanjskom kotaru on je imao velike posjede i brojne kmetove, s kojima je nemilosrdno postupao. Od raje je pootimao zemlje i dotjerao ju do prosjačenja, a kad bi nabavio novu sablju, izišao bi na pijacu i posjekao njome nekog od seljaka, da je proba. Kada bi priredio teferić na meraji ispred svog konaka i kule u Bukinju, pozvao bi mladiće iz nekog od svojih sela i rasporedio ih na svakih sto metara između konaka i meraje, te su trčeci nosili toplo jelo od jednog do drugog. Seoske snahe i djevojke morale su mu dolaziti u konak da tamo spremaju, a kad Srbi seljaci iz Ljubača nisu htjeli dati svome ženskinju da ide, on ih je sve preselio u Potpeć, gdje je bio samo krš i kamen.

Njegov sin Osmanbeg, zvani Hadžibeg, također je bio silnik i

zulumčar, a volio je i raskoš. Naredbom iz Carigrada begovima je zabranjeno previše trošiti oko svadbe, ali je, usprkos tome, ženeći sina, Osman-beg potrošio nečuvveno mnogo, i to tjerajući druge na darove; na pir su, tako, pozvana i oba franjevca, koji nisu smjeli doći bez poklona. Taj je pir trajao mjesecima, o čemu su pisale i hrvatske i srpske novine, kako je tom prigodom poklana sva sila stoke, a da to nikom ništa nije platilo i kako je u čaršiji ubio jednog trgovca, jer mu je nešto preskupo zacijenio. Inače se rado družio s kršćanima, a Hrvatima je dopuštao da na njegovom zemljištu podižu župne stanove i kapele. I kada je bio zatočen u Carigradu, zauzeo se za trojicu svojih kmetova Hrvata sa Husina i dvojicu iz Doknja, koji su radi agrara godinama čamili u zatvoru, pa su se u veljači 1860. vratili svojim kućama.

Od Omer-paše Latasa, posebnog sultanovog izaslanika koji je u Bosnu došao sa zadaćom da skrši oružani otpor njezinih velikaša reformi, bosanski Hrvati i Franjevci očekivali su da će se napokon provesti carske reforme; da će se poboljšati život kmetova, ograničiti prevelika vlast vezira, paša, muteselima i drugih. Međutim, Omer-pašina borba s pobunjenim begovima samo je otežala položaj hrvatskih seljaka i trošak čitavog ratovanja pao je na njihova pleća. Štoviše, ubirač poreza u Tuzli, juzbaša Selim-aga, tjerao je Hrvate u očaj, pa ih je opet mnogo pobjeglo preko Save.

Nevoljama bosanskih Hrvata ipak se bližio kraj; dok se borila, često za sam opstanak, Crkva je nailazila kod braće u katoličkom svijetu na razumijevanje, sućut, pa i materijalnu potporu. Susjedna je Austrija uvijek primala izbjeglice, čime se momentalno pomagalo pojedincima, a ponekad i stotinama pa i tisućama bijednih i ugroženih. No time je gubila Crkva u Bosni, te je 1840. Austrija dobila pravo da se može zauzimati za hrvatsku Bosnu, u svezi s čim je u Tuzlu 1853. otvoren njezin konzulat, a i neki su od bosanskih upravitelja shvatili da je krajnje vrijeme da se koliko-toliko udovolji zahtjevima kršćanske raje.

Krajem 1850. sultan je naredio da ubuduće raja kupi među sobom harač, porez, jer su "aračie više puta doista nepravdi učinili svitu žalostnomu" i određeno je od koga će se i koliko uzimati, a tko je, pak, oslobođen harača. Za vrijeme Omer-paše Latasa ukinuti su u Bosni ostaci spahijskog sustava, sve su begovske šume proglašene državnim, pa je narod smio besplatno sjeći za gradnju i ogrjeiv; kršćani nisu više morali silaziti s konja, kada sretnu agu ili bega.

Popuštanje prema raji

Provikar fra Andrija Karačić dvaput je pohodio tuzlansku župu: 13. svibnja 1848. krizmao je na Husinu 212-ero, a sutradan u Solima 413-ero; zatim, i opet, 1. kolovoza 1852. u Solima 341, sutradan tridesetero, a treći dan ruku trgovcu Peri Franjiću-Čuriću, dok je iz brijačnice išao u svoj dućan, te je nakon sedam dana umro. Satu se dakako nije ni traga našlo, a zvono je sila bacila pred vrata kapele, te mu se odbio jedan dio. Župnik fra Marijan Semunović sakrio ga je u svojem stanu, te ga zgodnom prilikom u vreći kukuruza poslao u sutješki samostan, gdje se i danas čuva. Teško je pedeset kilograma, a natpis na njemu glasi INRI O ETNE O INVTE, jednako; o aeterne o invicte, vječni nepobjedivi. Zvono je iz 15. stoljeća i izliveno je u Bosni.

Početkom veljače 1858. u Tuzlu je došao carski povje-renik Aziz-paša, lijepo je primio fra Marijana Semunovića, te ga zadržao na ručku, ali hrvatska sirotinja nije imala koristi od toga. Došavši za vezira, u proljeće te godine, Čanipaša je samo malo popustio prema raji; begovi nisu smjeli svojevoljno dizati kmetove, nitko nije smio od raje tražiti besplatno konačenje i gošćenje, desetina će se ubirati izravno, a ne preko zastupnika, kao dotad. Sve je to, međutim, bilo nedovoljno; Hrvatima kmetu je i dalje ostajalo tek toliko da ne umre od gladi.

Nakon 1866. uz cestu prema džindrijskoj džamiji tuzlanski mutesarif Hilmi-paša, obrazovan čovjek, podigao je čitaonicu u kojoj su se, po prvi put, našle i jedne hrvatske novine.

(Nastavit će se)

Prvo zvono u Tuzli 1506

čuvara grada. Petog rujna 1857. u sedamnaest sati, udario je grom u kulu s barutom, svu je raznio, a srušio i dizdarevu kuću, usmrivši u njoj jednu ženu. Kamenje je letjelo na sve strane i u gradu usmrtilo jednog momka, a jedna je greda prebila desnu ruku trgovcu Peri Franjiću-Čuriću, dok je iz brijačnice išao u svoj dućan, te je nakon sedam dana umro. Satu se dakako nije ni traga našlo, a zvono je sila bacila pred vrata kapele, te mu se odbio jedan dio. Župnik fra Marijan Semunović sakrio ga je u svojem stanu, te ga zgodnom prilikom u vreći kukuruza poslao u sutješki samostan, gdje se i danas čuva. Teško je pedeset kilograma, a natpis na njemu glasi INRI O ETNE O INVTE, jednako; o aeterne o invicte, vječni nepobjedivi. Zvono je iz 15. stoljeća i izliveno je u Bosni.

Početkom veljače 1858. u Tuzlu je došao carski povje-renik Aziz-paša, lijepo je primio fra Marijana Semunovića, te ga zadržao na ručku, ali hrvatska sirotinja nije imala koristi od toga. Došavši za vezira, u proljeće te godine, Čanipaša je samo malo popustio prema raji; begovi nisu smjeli svojevoljno dizati kmetove, nitko nije smio od raje tražiti besplatno konačenje i gošćenje, desetina će se ubirati izravno, a ne preko zastupnika, kao dotad. Sve je to, međutim, bilo nedovoljno; Hrvatima kmetu je i dalje ostajalo tek toliko da ne umre od gladi.

Nakon 1866. uz cestu prema džindrijskoj džamiji tuzlanski mutesarif Hilmi-paša, obrazovan čovjek, podigao je čitaonicu u kojoj su se, po prvi put, našle i jedne hrvatske novine.

(Nastavit će se)

STARA KATOLIČKA CRKVA U TUZLI

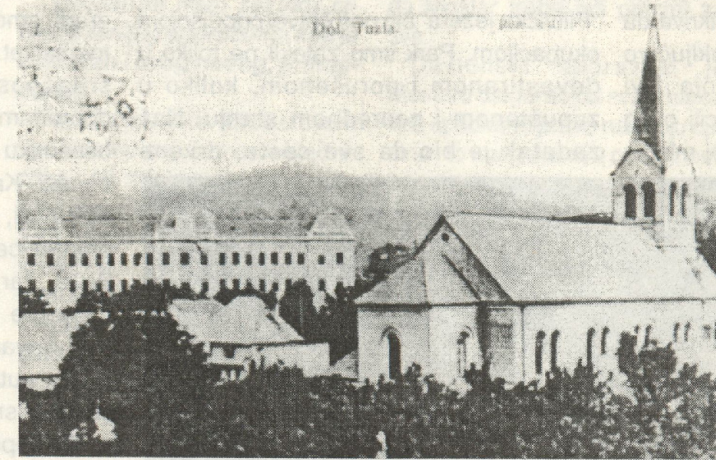
Fenomen slijeganja tla u Tuzli, uzrokovan nekontroliranom eksploatacijom soli, uzrokom je nestanka i rušenja velikog broja objekata posebne vrijednosti. Nestajale su mnoge ulice, je zgrade, koje su uokvirivale te ulice, morale su biti porušene. Između vrijednih i značajnih objekata, koji su porušeni, želim pisati o našoj dobroj staroj katoličkoj crkvi, koja je također doživjela sudbinu, da je morala biti porušena. Naime zvonik crkve visine 35,5 metara, počeo se odvajati od glavnog dijela crkve, tako da se zbog sigurnosti vjernika, crkva morala rušiti.

Stara crkva bila je izgrađena na vrlo lijepom mjestu u gradu. Ona se nalazila, a to stari Tuzlaci znaju, između tadašnjeg Trobegovog parka, sa lijeve strane. S desne strane je bila Šumska uprava i Grand hotel, a kasnije nova pošta, koja je također srušena. S prednje strane je bila ulica, a preko nje park i Oficirski dom. Iza crkve nalazio se Župni ured. Pred samom crkvom bio je divan dvored kestenovog i lipovog drveća.

Gradnja crkve je počela 1. kolovoza 1883. godine. Projekt je radio arhitekt Mihanović, a radove je izvodila građevinska tvrtka "Kordinjano". Ing Kordinjano je bio vlasnik tvrtke, koja je bila registrirana u Tuzli. Vlasnik i većina njegovih majstora, bili su podrijetlom Talijani. Isti inženjer je projektirao i zgradu Tuzlanske gimnazije, koja je bila izgrađena

1905. godine u neposrednoj blizini crkve, što se vidi i na priloženoj slici.

Cijena izgradnje crkve iznosila je 18.300 forinti, a posvećena je 4. listopada 1883. godine. To je obavio nadbiskup dr. Josip Stadler.

Stara Katolička crkva, u pozadini se vidi zgrada Gimnazije

Moja sjećanja dosežu tek polovinom tridesetih godina, kada sam kao dijete i dak Klostera redovito pohađao našu crkvu. U toj Crkvi primio sam Prvu svetu pričest, također sam i krizmom od strane nadbiskupa dr. Ivana Šarića. I danas se sjećam unutrašnjosti toga hrama. Na samom glavnom ulazu, odmah se išlo na "Kor", na kome se za vrijeme mise smještao pjevački zbor. Odmah lijevo divan oltar svetog Ante, za koji je kako se pričalo rezbariju u

drvetu izradio jedan samouki seljak sa Husina, dok je bio u zatvoru u Zenici. Danas znamo da je to bio Jure Kerošević. Na istoj strani, samo malo dalje prema glavnom oltaru, bila je uzvišena propovijedaonica koja je dominirala čitavim prostorom crkve. Prije

mladog gimnazijalca Stanislava Cice Fabića, koji je divno pjevao "Ave Maria" i "Marijo svibnja kraljice" za vrijeme svibanjskih pobožnosti. Nedjeljom je bilo posebno lijepo doći u crkvu na misu, jer pored vjernika iz grada, mnogo je ih je dolazilo iz okoline, odnosno obližnjih hrvatskih sela. Bili su obučeni u narodne nošnje, čiste i kao snijeg bijele oprave, svezama šarenim tkanicama, posebno izrađenim od vune. Žene su imale bijele marame izvezene narodnim motivima posebno cvijećem i heklanjem. Oko vrata i glave, žene i djevojke nosile su niske velikih i malih zlatnih dukata. Muškarci su bili svečano odjeveni u bijele košulje i gaće sa izvezenim prslukom i tkanicom, a preko ramena nosili su izvezen šal. Na sve me to podsjetio nedavni blagdan Petrova, kada su se opet u našoj novoj crkvi, okupili seljani u prekrasnim nošnjama. Treba na služiti na ponos što se čuva tradicija oblačenja narodne nošnje u našim Hrvatskim selima.

Eto, to su moja neizbrisiva sjećanja na našu dobru staru Katoličku crkvu koje više nema. Mi danas imamo novu, veliku i modernu Crkvu sa Samostanom i ona ima svoje posebnosti, ali dozvolite mi da kažem: Stara dobra Crkva koje više nema, bila je Crkva moje mladosti.

Dragan Petrović Pišta

IZ GIMNAZIJE

Katolički školski centar neće započeti s radom ni ove školske godine. I ove godine "spašće knjiga" na Opću realnu gimnaziju koja ustraje samo iz strpljivosti svojih učenika i profesora. Zvuči neuvjerljivo, ali slični Centri u Sarajevu i Zenici rade punom parom na opće dobro i zadovoljstvo stanovnika ovih dvaju gradova. Tuzlu bje glas da je tolerantnija i otvorenija europskim gibanjima. Pa ipak!

Ne samo da ne ide glatko s KŠC-om, nego i Gimnazija ima mnogo problema i poteškoća u radu koje bi se, uz dobru volju moćnih, mogle lako riješiti. Problem je u prostoru!

Ove godine Gimnazija će raditi u TREĆOJ SMJENI, u prostoru OŠ "Pazar". Ne znamo gdje bismo završili da je kojim slučajem kolektiv ove osnovne škole bio rigidniji i da je inzistirao na svome miru. Naime, bilo je prijedloga da radimo u dvije škole ili da se smjestimo u prostorije dječjeg vrtića na Mejdanu! Nismo željeli praviti od sebe socijalni problem pa smo prihvatili ovu ponižavajuću ponudu.

Kada smo se pozdravljali s ravnateljem OŠ "Mejdan", jednim produsretljivim gospodinom kojeg smo sigurno obradovali odbivši prostor u njegovoj školi, on nam je rekao: "Sve su škole u ovom gradu našle svoje mjesto pod suncem. Želim vam da i vi svoj problem što prije riješite!"

Kada su nas neupućeni, dobronamjerni i oni manje dobronamjerni, u početku nazivali vjerskom školom pa nas poredili s medresom, mi smo objašnjavali i tumačili. Možda smo i pogriješili? Da smo pustili da nas poredi s medresom možda bi odnos prema nama bio barem sličan onom prema medresi?!

Šta mi, zapravo, hoćemo i tko nam je kriv što to ne možemo realizirati? Mi tražimo prostor koji je naš i nitko nam ne treba ništa darivati. Za privremeni rad Gimnazije tražili smo poseban prostor i nije istina da takvog prostora nema u ovom gradu.

Učenici Gimnazije na izletu

Krivic ne treba tražiti isključivo na "drugoj strani". Samo jedanput, jedan je Hrvat-političar javno rekao ovaj problem, ali on nije bio iz Tuzle. Čovjek se vratio u svoju "bazu", rješavati svoje probleme, a "naši" šute i idu linijom nezamjeranja. Uspavani u naručju Morfeja nitko od hrvatskih političkih prvaka nije nikada ni došao u školu, a kamo li se za nju javno zauzeo! Čekaju da Ordinarijat napravi školu, oni će doći presjeći vrpcu! Stvari stoje ovako: Gimnazija će ove godine imati šest

razreda i to - tri prva, dva druga i jedan treći. I ove godine svi će zaposleni imati akademske titule i neće biti gubljenja vremena niti praznina u rasporedu.

Nastava će počinjati u 14,33, a završavat će se u 19,30. Našim učenicima i njihovim roditeljima obećavamo kvalitetnu naobrazbu, kontinuiran nastavni proces i požrtvovan rad.

SRETNO!

M. P.

TASK FORCE '96. - POMOĆ NACIONALNOM PARKU PLITVIČKA JEZERA

U organizaciji Hrvatske matice iseljenika, pod ravnanjem gos. Ante Belje, u periodu od 22. srpnja do 12. kolovoza 1996. na Plitvičkim jezerima organiziran je projekt "TASK FORCE '96. što bi u slobodnom prijevodu moglo značiti kao radna akcija '96. Samo ime organizatora projekta otkriva da je ova djelatnost namijenjena isključivo Hrvatskoj mladoj populaciji koja živi razasuta diljem svijeta. Osnovni cilj ovog projekta bio je dovesti što veći broj mladih

naredna 3 tjedna boravka bili smo neizmerno sretni što ćemo svojim radom i trudom tj. na simboličan način moći doprinijeti ponovnom oživljavanju NP "Plitvička jezera". Činjenica je da je dio Republike Hrvatske u kojem se nalaze "Plitvička jezera" bio pod četverogodišnjom okupacijom. Park smo zatekli ne toliko u devastiranom i porušenom, koliko u zapuštenom i neurednom stanju. Naš zadatak je bio da sve ceste, drvene

mjestu, plešući i družeći se sve do jutra kad započinje novi radni dan. Jednostavno, nemoguće je zaboraviti. Bosansku zabavu smo organizirali tako što smo napravili posjetu gradu Bihaću koji je na nekih 40-tak km od Plitvičkih jezera. U tom gradu smo mogli osjetiti onaj prepoznatljivi mentalitet bosanskoga naroda izražen kroz srdačnost i gostoprimstvo svakome dobronamjernom gostu, mogli smo osjetiti bosansku pjesmu i sve ono što ona sobom donosi. Kakve su dojmove ostavili Bihać, Bosanci, dovoljno govore riječi moje prijateljice Mary Pocrnić iz Kanade: "O Bože, zar je moguće da svoje najljepše trenutke u zadnjih nekoliko godina doživljavam u Bosni!"

Dva puta za vrijeme trajanja programa posjetili smo Jadransku obalu i pokušali na što ljepši način doživjeti gradove Zadar, Crikvenicu, otok Krk, i druga mjesta. Obično smo subotom kretali sa Plitvičkih jezera i taj dan provodili na plaži i suncu, noć na nedjelju u discotekama, nedjelja opet plaža, more i sunce te povratak na Plitvička jezera. Ovo bi mogao biti slikovit dokaz da smo ove izlete i te kako doživjeli kako to samo mladi znaju.

Što reći na kraju?

Bilo je jedno nezaboravno druženje, nesebična pomoć Plitvičkim jezerima kao najljepšem biseru Republike Hrvatske koji je za vrijeme našeg boravka, a i poslije nas postao još ljepši. Bila je jedna Nancy, Angie, Mirjana, Todd, Matt, Saša, Ilija... Osjećam golemu potrebu da se najiskrenije i od srca zahvalim svima onima koji su na bilo koji način omogućili da moj život postane bogatiji za 50 novih prijatelja. Da je tome doista tako svjedoči činjenica da su baš ovih dana kod mene u posjeti moji prijatelji Todd Anderson iz Kentucky - SAD i njegova djevojka Lucija iz Argentine.

Zadnje večeri, izvršena je podjela zahvalnica i zaslužnih nagrada pojedincima. Bila je to večer u kojoj su se razmjenjivale adrese, poljupci i suze... Bili smo jedinstveni u želji i poruci: "Vidimo se sljedeće godine u Vukovaru".

Ivica VAREŠKIĆ

§ FIDUCIA

DRUŠTVO JEDNOG LICA ZA PRUŽANJE POSLOVNIH USLUGA
STRUČNI I KONSULTATIVNI POSLOVI
VEZANI ZA OSNIVANJE I RAD PODUZEĆA

Boro Puljić, zamjenik gradonačelnika zapadnog Mostara

SVAK JE RATOVAO ZA SVOJU DRŽAVU

Sudjelovali ste na pregovorima cijelo vrijeme. Danas, po zaključenju sporazuma, veoma ste veseli. Kako objasnite ovaj sporazum?

Velika buka, velika tlaka, i na kraju mali rezultat. Ovdje se radilo o časti Europske administracije. Zamislite da su uložili trista milijuna maraka, i da je projekt propao. Ovaj projekt nije smio pasti.

Da li je postojala mogućnost izbijanja ponovnog rata u Mostaru da ovaj sporazum nije postignut?

Apsolutno ne. Samo je Alija Izetbegović priželjkivao rat. Ovdje apsolutno nije prijetila opasnost od rata. Rat je gotov. Mi smo okupirana zemlja od strane IFORA i rat je gotov. Morate to reći svom narodu, da ste i vi okupirani kao i mi ovdje. Mnogi se strašno razočaraju kad saznaju istinu.

Da li je delegacija HDZ-a kontaktirala sa predsjednikom Tuđmanom ovih dana?

Ne. Prije 17 dana mi smo počeli pregovore sa jednom težom - uzmi, ili ostavi. Mi smo to ostavili. Poslije toga je došao Washingtonski sastanak, na kojem nam je neizravno, preko medija, rečeno da to trebamo prihvatiti. I opet to nismo prihvatili. Umjesto toga, postigli smo sa Muslimanima sporazum kojim smo regulirali naše odnose. U

Mostaru se nikada više neće dogoditi nijedan veliki korak. To će biti mali koraci, i mi moramo biti zadovoljni malim koracima.

Objasnite nam razliku između ranijeg sporazuma koji je odbačen i ovog novog, prihvaćenog.

Razlika je velika. Mi se u ovom sporazumu osjećamo pobjednicima. Ali, znate zašto? Zato što smo osigurali provođenje zakonitosti. Jer je cijeli koncept bio protuzakonit.

Gradska izborna komisija još uvijek nije proglasila rezultate izbora. Ovim sporazumom postigli smo dvije stvari - da funkcionira grad, a istovremeno se priznaje legalnost sudskog postupka.

Da li vam nešto znači to što će gradonačelnik biti Hrvat?

Ništa. To je naša mala moralna pobjeda, ali ništa ne znači. To je isto kao što je ova pobjeda na izborima bila mala moralna pobjeda za Muslimane.

Kad će se desiti konačno rješenje mostarskog problema?

Kad muslimansko rukovodstvo prizna da multikulturalna Bosna nije njihov cilj, već sredstvo za ostvarivanje cilja, a to je izgradnja muslimanske države, onda ćemo vjerovatno naći rješenje.

Možemo naći dobro, i možemo naći i loše rješenje. Možemo

živjeti skupa, ili se razići. Ne možemo živjeti skupa, ako će to biti borba samo jednog za dominaciju u toj državi. Ja mislim da Mostar treba biti primjer za sve.

Daytonski sporazum je Mostaru osigurao da svaki narod ima apsolutno pravo na svoju općinu i to mu garantira opstojnost. Istovremeno ima pravo na cijeli grad i to mu omogućuje živjeti u slozi sa svima u tom gradu.

Što je s Herceg-Bosnom? Njeno postojanje smatra se glavnom kočnicom Federacije?

Zapreka funkcioniranju Federacije je Herceg-Bosna, kao i Bosna i Hercegovina. Istovremeno se mora ugastiti i Bosna i Hercegovina, i Herceg-Bosna. U svakoj drugoj varijanti, mi ćemo imati dvije države.

Pa što će ostati ako se ugasi Bosna i Hercegovina?

Mi smo se opredijelili za postdaytonsku Bosnu i Hercegovinu, a ona se pred daytonsku treba ugastiti. Odustajanje od borbe za dominaciju znači da Muslimani moraju odustati od Bosne i Hercegovine, a Hrvati od Herceg-Bosne, i da prave Federaciju.

Apsurdno je tražiti da se ugasi Herceg-Bosna, a ne ugastiti Bosnu i Hercegovinu. Ovaj jadni narod je ratovao svak za svoju državu.

Ako je sve kao što govorite, kakve su šanse jedinstvenog Mostara?

Bit će ga, ako budemo imali jedinstvenu državu. Mostar nije otok. Sve ono što se dešava van njega izravno utječe na Mostar. Zlo ne dolazi iz Mostara, nego u Mostar.

Odakle?

Sada bih bio opozicionar ako bih vam rekao. Ali neću, volim biti na vlasti (smijeh).

Zlo dolazi iz Sarajeva, Beograda i Zagreba. Pa mislite li vi sve ovo napisati? Otpustit će vas s posla.

Da li ste čuli za današnje incidente?

Da. Bila su tri incidenta, dva su napravili Muslimani, jedan Hr-vati. To će biti još sto godina tako.

Buba svak svakog. Propustili smo šansu da živimo skupa. Mogu se napraviti neke vještačke države, ali teško da će se živjeti skupa.

Dakle, ni Mostar neće biti u pravom smislu jedan grad?

Ne. U stvari, niste mi postavili dobro pitanje. Pitanje je šta kome znači to - jedinstven grad.

(Produkcija:
Slobodna Bosna
i War Report)
Slobodna Bosna,
11. kolovoz 1996.

Politika i mediji - političari i novinari

Bezobrazno okrivljavanje naroda

U ovim ludim vremenima, sluđeni bosanski populuz, puk, narod, plebs i raja svakodnevno se pitaju što da čine ili ne čine, kome i čemu da vjeruju. Oni sa nešto boljim pamćenjem sjećaju se gorkih, ali mudrih izreka - UŽIVAJTE U RATU MIR ĆE BITI STRAŠAN! I zaista, tijekom rata nije bilo zabuna, znalo se ili je bar tako izgledalo da se zna što tko treba činiti, tko kome treba, može i mora vjerovati. Sada, u vremenu kada padaju maske sa obrzina, kada se otvaraju raznorazni ratni dosijei i istina izlazi na vidjelo, rijetki se ne pitaju! ŠTA MI BI? ZAR SAMO MOGAJE BITI TOLIKA BUDALA? GDJE MI BI PAMET? ZAR SAM BIO SLIJEP KOD OČIJU? Pitaju se

i sutra će se pitati! Jedno od najčešćih pitanja je što će biti poslije izbora? Lucidni šereti odgovaraju; bit će prvi postizborni dan, bit će nedjelja, bit će 15. rujan. Bit će i Bosne i Hercegovine, a bit će i nas. Samo još ne znamo kakve će Bosne biti i kakvi ćemo i sami biti. Ne znamo, jer smo varani i izvarani od svakoga, a i u ovoj predizbornoj utakmici masovno, često i bezočno nam ležu i varaju nas. Lažu nas prijatelji - bivši i sadašnji, lažu nas političari, a pomažu im novinari, novine, televizijske i radio-postaje. Lažu i ne trepću, čak nas otvoreno i izravno u oči gledaju. Gledaju i traže da im se vjeruje i da se za njih i njihove sumnjive, neutemeljene i lažne parole na izbo-

rima glasuje, a što će poslije svega toga biti i sa njima i sa njihovim biračima brigu ne brinu. A i što bi? Ako nas prevare i, zahvaljujući našim naivnim glasovima, zasjednu u vlasti - držačke fotelje, njima će biti dobro, a sitna mala raja će i dalje brinuti brigu o sebi i svojim nedaćama.

O zabunama i zbunjujućim porukama moglo bi se pisati i govoriti u nedogled. Tako slušamo i čitamo predizborne parole jedne od aktualnih stranaka da će svi Srbi glasovati za se, a to znači za SDS, Hrvati "Zna se", odnosno za HDZ i kroz to pitaju svoje, zamislite svoje Bošnjake za koga će se oni opredijeliti. Ako se, ne daj Bože, podijele između više stranaka,

onda im prijati propast. Iole pametnom BOSANCU i BOŠ-NJAKU; i Srbinu i Hrvat, ali i Židovu, Čehu, Slovencu i Talijanu koji na ovim prostorima ima dublje ili pliće korijene, više je nego jasno da pomenuta predizborna parola stoji na klimavim nogama. Najprije svi potencijalni birači, što je velika šteta i njihov osobni gubitak, uopće neće izaći na izbore. Zatim je više nego jasno da će svaka stranka dobiti glasove iz više nacionalnih korpusa.

U bezočno laganju i zbunjivanju već zbunjenog naroda nevješto i neproduktivno se i političari i novinari koriste i igraju narodima. Primjerice u i oko Mostara jedni optužuju Hrvate, a drugi Bošnjake. Kao da ne

znaju da to što čine i jedni i drugi ne čine narodi nego stranke, odnosno vrhuške HDZ-e i SDA. Niti na desnoj obali Neretve svi Hrvati misli kako to čini i govori HDZ, niti svi Bošnjaci na lijevoj obali Neretve, odnosno u istočnom Mostaru, misle onako kako to u njihovo ime govore čelnici

SDA. No, nekome treba da okrivljuje narod.

Okolo federiranja federacije, laži, optužbe i kontra-optužbe slušamo duže od dvije godine. Opet federalni partneri i njihovi medijski poslušnici ponekad optuže izravno jedni druge, kroz imena lidera ili stranaka, ali mnogo češće imenom jednog ili drugog, nedužnog, napaćenog i prevarenog naroda. Pa tako ispada da su krivi Hrvati ili krivi Bošnjaci, a stranaka i stranačkih jastrebova kao da nema. U svezi s tim, Krešimir Zubak, predsjednik Federacije sa proizvedenim i izduženim mandatom, ovih dana reče "PRIBLIŽAVAMO SE ČASU ISTINE", a iza i ispred toga stoji tvrdnja da će i Hercegovina i većine ovlasti Republike Bosne i Hercegovine nestati 14. rujna, odnosno nakon izbora. U svezi s tim još reče: "MI SE VEĆ DVIJE GODINE SPO-RIMO O TOME KOJE FUNKCIJE REPUBLIKE TREBA PRENIJETI NA FEDERACIJU. To je centralni problem naših međusobnih odnosa.

Je li to sve baš tako, druga strana, odnosno Ejup Ganić tek treba da potvrdi ili opovrgnu, ako to u međuvremenu već nije učinio. No, što god se učini zabune ostaju, jer političke struje i mediji koji su na Ganićevoj strani odavno okrivljuju samo Zubka, HDZ, ponajviše Hrvate.

U serijskom zbijanju naroda ovih dana se naklapalo, preklapalo, govorilo i pisalo o atenskom susretu Tuđman - Milošević, ali mnogo manje o privatnom susretu predsjednika Predsjedništva Bosne i Hercegovine Alije Izetbegovića i turskog predsjednika Demirela.

I na kraju, nedavno je jedan od OMBUDSMENA izjavio da se ljudska prava najčešće krše od strane organa unutarnjih poslova.

Samo ovih nekoliko natuknica dovoljne su običnom čovjeku da bude totalno zbunjen i da se pita šta će biti u političkoj sutrašnjici Bosne i Hercegovine, pa makar mu ona bila jedna i jedina, ili rezervna domovina. I ovo rezervna preuzeta je iz nemogućeg i neutemeljenog arsenala bezočnih političkih lažaca.

N. J. IVANOVIĆ

QUO VADIS, CIVILIZACIJA?

Civilizacija - uobičajen pojam iz političkih leksikona koja podrazumijeva znanstvene i kulturne tekovine suvremenog svijeta nastale kao rezultat napretka i razvoja ljudskog društva. Znanost je u zadnjih stotinjak godina napravila nevjerojatne pomake. Medicina čini čuda - liječimo veliki broj bolesti, a dostignuća genetike se mogu porediti sa znanstvenom fantastikom. Uz dužno poštovanje prema ovoj, plemenitoj dimenziji znanstvenog progresa, ona "druga strana medalje" me ispunjava zebnjom.

Široka je lepeza strahova koju nam taj "progres" nudi: atomsko naoružanje, biološki otrovi, nuklearne centrale... Na naoružanje se godišnje troši nekoliko stotina milijardi dolara, dok svaki peti čovjek diljem svijeta - što je ukupno više od milijardu ljudi - živi u siromaštvu. Procjenjuje se da je uzrok smrti 13-18 milijuna ljudi godišnje povezan sa siromaštvom. S troškovima jednog dana rata u Zaljevu, koji je trajao tri mjeseca, stanovnici kriznih područja, u kojima prevladava glad, mogli su se hraniti godinu dana. Letimo na mjesec, očekujući vrlo zanimljive stvari - osim nekoliko kamenja i prašine ništa drugo nismo dobili. A tamo, u nekom dijelu svijeta koji je nekako slučajno izmakao pažnji svjetski moćnika, rahitična djeca mole za šaku riže pitajući se da li će doživjeti sutrašnji dan. Zbog gladi u svijetu, svaki dan umre 38.000 djece. Zapanjuju me socijalni kontrasti suvremenog svijeta: na jednoj strani raskošne palače i korištenje svih blagodati materijalnog života, a na drugoj ružna predgrađa u kojima žive neuhranjeni i bolesni. U ovom trenutku na planeti Zemlji postoje mogućnosti da se prehrani 20 milijardi ljudi, ali izgleda ne postoji volja da se ovi resursi ravnomjerno raspodijele. Moćnim državama nije u interesu ulagati kapital u zemlje trećeg svijeta zbog nepostojanja adekvatne infra-

strukture koja bi im omogućila stjecanje profita, osnovne pokretačke snage suvremenog društva. Novac - to je materijalni bog kome se potčinjavamo i kome se klanjamo, eksploatiranje slabijeg - to je zakon koji uvažavamo. Nekada smo ratovali služeći se oružjem od životinjskih kostiju. U tom pogledu smo od tada do danas napravili drastične pomake. Sada to radimo na mnogo brutalniji i masovniji način. Od 1945. godine više od 20 milijuna ljudi je izgubilo život u ratnim sukobima, a u sukobima koji su se vodili od 1989. do 1992. godine 90% žrtava su bili civili. Terorizam i nasilje su naša svakodnevna. Danas svako dijete zna što je M-70 ili koje su performanse tenka T-85. Evidentna je totalna nesposobnost institucija čiji je zadatak očuvanje mira. Prošle godine smo obilježili 50-godišnjicu UN-a. Ciljevi ove mirovne organizacije su jasno definirani u Povelji UN-a: sprečavanje činova agresije koja prijete svjetskom miru, poticanje prijateljskih odnosa među nacijama, zaštita temeljnih sloboda svih naroda, postizanje međunarodne suradnje u rješavanju ekonomskih, socijalnih i kulturnih problema. Da li je postojanjem UN-a iskorijenjeno siromaštvo, rat i glad? Nije. Da li se međunarodna suradnja podigla na višu razinu? Ne - umjesto da narodi surađuju, oni se samo podnose. Zadržani godina i mi smo bili svjedoci nedjelotvornosti i licemjerja međunarodne zajednice. Takozvana "civilizacija" i takozvani "progres" su doveli i do narušavanja ekološke ravnoteže. Od 1967. do 1982. godine u mora i oceane odloženo je 94.000 tona radioaktivnog otpada. Sjetimo se do čega je dovela eksplozija samo jedne nuklearne električne centrale u Černobilu. Zbog raznih modnih hirova i stilova odijevanja, milijuni životinja su okrutno ubijene i postale su ugrožene vrste. Posljednjih nekoliko godina nestaje u prosjeku oko

100 vrsta godišnje. Koje li ironije - znanstvenici tvrde da će genetski inženjering u skoroj budućnosti biti u stanju da stvori nove životinjske vrste, pa čak i čovjeka! Očigledno ne shvaćaju da je čovjek duhovna, a ne materijalna kategorija. Hrana koju jedemo (naravno, tko je ima), često je onečišćena raznovrsnim štetnostima: teški metali, organski rastvarači, radioaktivni elementi, pesticidi, detergentski, hormoni i dr. Oni se talože u ljudskom organizmu uzrokujući mnoge bolesti. I to, nažalost nije sve - maloljetna delinkvencija, privredni kriminal, javne korupcije, narkomanija. U alijeniranom svijetu taj čovjek je definitivno izgubio orijentaciju.

Po istraživanja British Pharmaceutical, samoubojstvo je treći ubojica na Zapadu. Podaci koji ostavljaju gorak okus u ustima i tjeraju na razmišljanje. Društvene devijacije su postojale u svim društvenim epohama i političkim sustavima, ali nikada nisu bile raznovrsnije i prisutnije. Svjetla budućnosti o kojoj tako često govorimo i kojoj stremimo već postoji, ali samo za jedan mali dio ljudske populacije. Većina "preživljava" živeći u sadašnjosti. Civilizacija? Koja civilizacija? Ne možemo govoriti o civilizaciji, kao ni o slobodi i demokraciji, sve dok postoji dio čovječanstva koji pati i sve dok su diskriminacija i kršenje ljudskih prava svakodnevnim temama. Svi ovi pojmovi će ostati samo daleki ideali do trenutka kada moto čovječanstva ne postane briga za drugoga i iskrena želja da se pomogne ugroženom. Ne možemo govoriti o progresu sve dok naš um ne prožme svijest o zajedništvu, a ne egoizam. **Ipak, kada pogledam što su sve civilizacijske tekovine donijele ljudskom društvu, ne gubim vjeru u čovjeka. Moja vjera u njega može biti poljuljana, ali nikada izgubljena.**

Tomislav Andrić

Hrvatski Glasnik, kolovoz 1996.

KRIMINALCI I DALJE HARAJU ARIZONOM

Najprometnija cesta u Bosni i Hercegovini, s oko 100.000 putnika mjesečno, Orašje - Tuzla, poznatija kao "Arizona", u posljednje vrijeme poznata je i po velikom broju pljački. Od 25 poznatih slučajeva pljačke, samo jedan je uspješno riješen

Novi oblik kriminala, za koji se vjerovalo da pripada prošlosti, ponovno se javio na "Arizoni", cesti Orašje - Tuzla, i polako, ali sigurno zaživljava u ovom dijelu Bosne i Hercegovine.

Riječ je o suvremenom cestovnom razbojništvu, s primjenom starih metoda koje se zasnivaju na presretanju, pljački i bjekstvu u "nepoznatom" pravcu. "Cestovni pirati", kako ih nazivaju, u posljednjih sedam mjeseci haraju "Arizonom".

Od usamljenih putnika otimaju osobne automobile i druge vrijednosti po dobro uigranom i u većini slučajeva istom scenariju. "Cestovni pirati" automobilima prate usamljenog putnika do pogodnog mjesta za pljačku nakon čega slijedi presretanje, blokiranje prometnice, a onda munjevit pljačka, te oduzimanje vozila i udaljavanje u "nepoznatom" pravcu.

Pljačke se izvode najčešće u ranim jutarnjim ili pak kasnim noćnim satima. Ukradena vozila završavaju na crnom tržištu, najčešće u "republici srpskoj", ili se vraćaju ponovno vlasniku ukoliko ovaj ima novca da ih otkupi od nepoznatih "posrednika" koji se u većini slučajeva pojavljuju nakon pljačke.

Policija je u većini slučajeva nemoćna. Od 25 poznatih slučajeva pljačke, samo jedan je uspješno riješen, a počinitelji uhićeni i izvedeni pred lice pravde. U dobro izvedenoj akciji pripadnika policijske postaje Ravne-Brčko, uz asistenciju IFOR-a, za samo dva sata nakon prijave krađe počinitelji su uhićeni.

"Pirati" bez granica

U istražnom postupku potvrđena je pretpostavka da kriminalci i kriminalci ne poznaju međudržavne i međunacionalne granice. Kradljivci su bili dravljeni Republike Hrvatske, pljačku su izvršili na teritoriju Federacije, a ukradeni automobil su prodali na crnom tržištu "republice srpske" samo pola sata nakon pljačke.

Komentirajući ove događaje, zapovjednik policijske stanice Ravne-Brčko Ivan Krndelj nam je rekao: "Još uvijek ne postoji zadovoljavajuća suradnja između dvije policije u Federaciji, a kamoli između policija u dva BiH entiteta. Takvu tvrdnju

potvrđuje i sve veća aktivnost međunarodnog kriminala i kriminalaca na ovim našim posavskim prostorima. Osim pljačke automobila i putnika na i oko "Arizone" cvate elegalna trgovina različitim švercanim robama, slobodno mogu reći, iz gotovo svih europskih zemalja. Postoje indikacije da i opojne droge u posljednje vrijeme stižu "Arizonom". Kriminalci su očito prije uspjeli povezati i svladati sve granice koje još uvijek čvrsto postoje u postdaytonskoj Bosni. Istina je da se najviše kriminala, povezanog s krađom automobila, događa na i oko ceste "Arizona". Za nas je najbolnije što tu stradavaju naši ljudi. Prepušteni su bandama, koje su vjerojatno, pod nečijom zaštitom".

Načelnik srpske policije u Brčkom Žarko Čosić, govoreći o porastu kriminala na "Arizoni", rekao je da je prava lutrija prometovati ovom cestom. "IFOR i međunarodna policija (IPTF) do sada nisu riješili niti jedan od ovih slučajeva iako su preuzeli odgovornost nad sigurnim prometovanjem Arizonom", ističe Čosić te

dodaje kako je u posljednje vrijeme u Brčkom jedan od najunosnijih poslova kriminalaca prodaja droge.

Dvije krađe, koje su se dogodile noću 30. i 31. srpnja u općini Ravne-Brčko i općini Srebrenik, upozoravaju da "pirati" djeluju i u južnom dijelu "Arizone".

Krađa izvedena u općini Srebrenik pokazuje da se radi o skupini dobro uvježbanih kriminalaca. Nakon što su svladali noćnog čuvara, "pirati" su ukrali i odvezli u nepoznatom pravcu dvije cisterne od kojih je jedna bila puna goriva.

Do kada će sve ovo trajati? Časnici IFOR-a na žalbe oštećenih građana pravdaju se svojim mandatom u Bosni, a nadležnost pripisuju međunarodnoj policiji IPTF-a, te dužnosnicima lokalnih policija.

Kako stvari sada stoje, proći će još mnogo vremena dok na "Arizoni" ne zavlada red i zakon. Putnici su za sada prepušteni na milost i nemilost "cestovnim piratima"

ZORAN MATKIĆ
Vjesnik

hrvatska demokratska zajednica

croatian democratic union

Bosne i Hercegovine
Općinski odbor Tuzla

Općinski odbor HDZ BiH Tuzla u svezi napada na obitelj Mazić obraća se svekoliko javnosti:

PRIO PĆENJEM

U noć između 02. i 03. rujna dogodilo se incident u hrvatskom naselju Ljepunice kojeg su nažalost vatrene pristalice SDA. U odsutnosti obitelji Mazić, a samo tako to je se i moglo uraditi, oskrnavljeni su obiteljsko-gospodarstveni objekti i njegov dom. Provalnici u posjed gospodina Mazića bojom iz spreja na desetak mjesta, devastirali su privatni posjed i fasadu kuće kojom prilikom su narisani simboli islamske vjerske provjerenosti (polumjesec i zvijezda) i na desetak mjesta ispisano SDA.

Pokraden je i gospodarstveni objekat iz koga je odnešeno sve što je ovaj uzorit umrovljenik stjecao tijekom svog bogatog djelatnog razdoblja.

Ovo nije prvi slučaj ovakove vrste tijekom izborne promidžbe jer je netko dan prije noštelju općinskog popisa ispred HDZ ukrao auto.

Stoga i pripočujemo i upozoravamo kako ovakovi incidenti ne bi postali pojava. Vjerojatno je to odgovor na velebni promidžbeni skup HDZ u Šikari koji je gosp. Šiman Mazić, član općinskog odbora HDZ BiH Tuzla i općinski vjećnik ispred HDZ i organizirao, iako na našim skupovima poručujemo "Mir je naš izbor, Naš izbor je mir" - drugi, za koje smatramo da su ipak pojedinci, nam uzvrćaju "Strah je to što ćete dobiti."

Nadaju se mnogi da će na ovakav način unijeti pomutnju i strah u hrvatski narod. Uzalud su takovi pokušaji, mi smo narod pobjedničkoga duha. Nismo se plašili ni jugoslavensko-boljševičko četničke armade, a posebice ne sada u državi koja je i naša.

Ovim pripočnjem i zahtijevamo:

- da organ reda i sigurnosti žurno pronađu vinovnike ovakovih čini koji samo opterećuju odnose dvalu naroda,
- da se naknadi šteta gosp. Šimanu Maziću i
- javnu ispravku organizatora ovakovih bestjalnosti.

Općinski odbor HDZ BiH Tuzla
Ivica Marinković, dipl. inž. stroj.

MLADENAŠTVO

ŠTO JE DOBRO ZNATI O MLADENAŠTVU?

ZAŠTO SE PONAŠAJU DRUGAČIJE?

Faza odrastanja poznata kao adolescencija (mladenaštvo) slijedi odmah nakon puberteta. To je upravo onda kada mlada osoba počinje sazrijevati na putu prema punoj zrelosti.

Ovo je jedna od najtežih faza razvoja, te može biti period iskušenja kako za roditelje, tako i za njihovu djecu.

Adolescenti nisu ni djeca ni odrasli - oni su konfuzna mješavina oboje.

Promjene u hormonalnom razvitku tijela u ovom periodu, izazivaju nagli rast. To znači nove seksualne potrebe i agresiju koje oni često ne razumiju. Njihovo ponašanje se mijenja sa njihovim pokušajima i nastojanjima da se uhvate u koštac sa onim što im se događa.

Eksperimentiranja s oblačenjem i frizurama, kao i promjene u načinu ophođenja su normalne pojave u periodu kada se mala osoba bori da uspostavi novi individualni identitet.

Ovo uzburkano more u razvoju i odrastanju često znači zanemarivanje školskih obveza.

Prosječni adolescent želi da bude istovremeno i dijete i odrasla osoba - pa nije i nikakvo čudo to stanje njihove konfuzije.

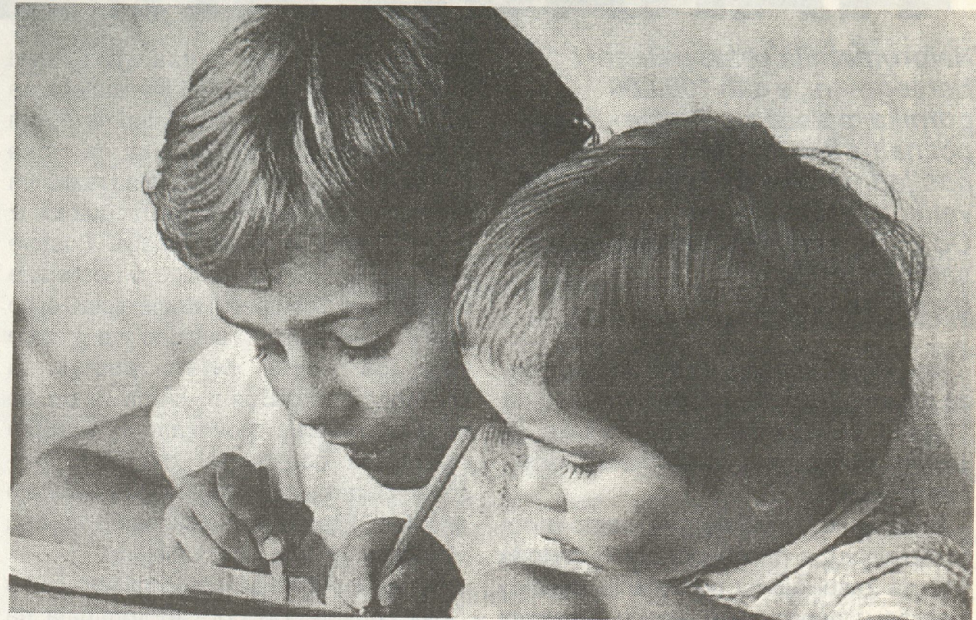
ŠTO OSJEĆAJU I KROZ ŠTO PROLAZE?

"Nitko me ne razumije" je uzvik adolescenata svugdje u svijetu. Neki mladi ljudi su veoma sretni kad odrastaju i imaju veoma malo problema. Međutim, mnogi su uplašeni. Kod te grupe adolescenata ovo je veoma bolan period.

Oni su ukliješteni između želje da ostanu ovisni o svojim roditeljima i želje da postanu samostalni.

Oni su puni straha, napetosti i konflikata. U nastojanju da shvate što se događa s njihovim tjelesnim promjenama, oni često umisle da su nespreni, ružni, veliki. Posljedice hormonalnih promjena su i promjene u ponašanju i načinu mišljenja.

U toj svojoj borbi da prihvate, odnosno ne prihvate nastale promjene, adolescenti često osjećaju da ne mogu više kontrolirati svoje tijelo. Zbog toga pribjegavaju čudnim načinima oblačenja i ponašanja.

Sretna djeca u sretnoj obitelji

Adolescenti često misle da je cijeli svijet protiv njih, a ponekad dolaze u stanje depresije i beznađa.

Sretni su oni ljudi koji prolaze kroz ovaj period odrastanja bez ikakvih problema. Kod ovih drugih, nekoliko teških godina treba proći i zrelost je za njih jedini lijek.

ULOGA RODITELJA

Što se roditelji bolje pripreme na ponašanje svojih adolescenata, to će se lakše moći uhvatiti u koštac s problemima koji ih čekaju. Odrastanje počinje približno u jedanaestoj godini i traje 8 do 10 godina, pa i više.

Ovo je period kada djeca pokušavaju da se odvoje od svojih roditelja i pronađu svoj vlastiti identitet.

Frustracije koje doživljavaju, mogu dovesti do iskazivanja gnjeva, agresije, pa čak i mržnje prema roditeljima - a to će u njima pobuditi osjećaj krivnje.

Pokušajte shvatiti i uvijek imati u umu da su uhvaćeni u kovitlac emocionalne nestabilnosti - budite pažljivi.

Ono što oni trebaju znati je činjenica da ih usprkos svemu, vi i dalje volite.

Uvijek i u svako vrijeme adolescenti trebaju pomoć i podršku svojih roditelja.

Prihvatite vašeg adolescenta onakvog kakav je i ne zahtijevajte previše od njega.

ADOLESCENTI U RATNIM UVJETIMA

Posebne napetosti kod adolescenata izaziva rat, i to može prolongirati njihov prijelaz u zrelo doba.

Oni pokazuju ovu napetost na taj način da postaju uznemireni, neposlušni, deprimirani i agresivni. Ovo je upravo način na koji skrivaju svoj strah i tugu.

Pokušajte i pokažite im da razumijete razloge njihova ponašanja. Ohrabrite ih da aktivno sudjeluju u bilo kojim vašim planovima i potaknite ih da pričaju o svojim preživljavanjima. To će smanjiti njihovu napetost.

Rat i život u izbjeglištvu neće zasigurno imati dugotrajan utjecaj na adolescente ako uživaju potporu svoje najbliže okoline u periodu njihova sazrijevanja.

Kraj!

Kaže se da je adolescencija jedan oblik zdrave, prirodne bolesti koja s vremenom sama od sebe prođe.

Jedini "lijek" je odrastanje i zrelost. Priroda se ne može požurivati, pustite je da ide svojim tijekom.

MARIE STOPES INTERNATIONAL

ZIMNICA

• Nema u prodavaonicama takvog džema, želea, kompota ili soka, nema te ukuhane rajčice, ni kiselih krastavaca, paprike ili ajvara koji bi izdržali konkurenciju domaće zimnice. Pripremite je da bude zdrava i sigurna!

• Ukuhate li sami voće u kompot, džemove, marmelade i pekmeze, a povrće ukiselite, usolite, stavite u ulje ili na drugi način preobrazite u prave gastronomske poslastice, ove ćete zime imati uvijek pri ruci jeftin dodatak ili glavni sastojak brojnim jelima.

• Uživat ćete u okusu koji vam je najdraži, na koji su vas navikle vaše bake i tete. Njihovi su recepti sigurno provjereni, no ne stavljajte, primjerice, salicil i druge dodatke, koji su se nekad upotrebljavali, zamijenite ih modernim dodacima kao što su sredstva za želiranje, koja su prirodna, a ubrzavaju zgušnjavanje zimnice. Kraćim kuhanjem bolje se očuva okus i miris voća, a ujedno se i šteti energija.

ČISTOĆA JE NAJVAŽNIJA

• Temeljito operite voće i povrće, i to već prije početka posla, a zatim nakon svake faze pripremanja (čišćenja, guljenja, rezanja). Često perite ruke!

• Posude i sve predmete koje upotrebljavate za pripremanje zimnice valja temeljito očistiti, metalne predmete i prokuhati, te dobro ocijediti. Sve obrišite čistom kuhinjskom krpom, koju ste i izglacali (da biste na visokoj temperaturi uništili uzročnike kvarenja).

OPĆE UPUTE

• Ako nemate svoj vrt, nastojte nabaviti što svježije povrće i voće, najbolje je netom ubrano.

• Voće mora biti dozrelo, a ne nezrelo, niti prezrelo. Naročito obratite pažnju da se na plodu nisu pojavili prvi znaci kvarenja.

• Voće i povrće perite uvijek pod mlazom hladne vode. Povrće je dobro pofuriti vrelom vodom, kako bi se uništili uzročnici kvarenja.

• Posude u kojima ćete prokuhavati zimnicu moraju biti savršeno čiste: operite ih deterdžentom, dobro isperite, te još u njima prokuhajte vodu.

ZIMNICA IZ BAKINE SMOČNICE

• Staklenke i poklopce prokuhajte i stavite cijediti na nekoliko slojeva izglacanih kuhinjskih krpa. Sasvim čiste polako zagrijavajte u pećnici kako bi se uništili uzročnici kvarenja.

• Očišćene staklenke uvijek dodirujte samo izvana!

SLANA ZIMNICA

• Ako povrće ukuhavate, vrijeme se računa od trenutka kad provri voda u kojoj su staklenke. Ovisno o vrsti, povrće se pasteurizira dulje ili kraće, ali ni u kom slučaju ne manje od 30 minuta. Kad istekne propisano vrijeme, ostavite staklenke u vodi dok se posve ne ohlade.

• Povrće koje ćete zaliti uljem ili octom slažite u ohlađene staklenke. Stavljate li samo slanu vodu, staklenke pasteurizirajte kao kompot.

• Spremate li lako pokvarljivo povrće, preporuča se sutradan pasteuriziranje ponoviti.

• Neke vrste slane zimnice (npr. ajvar, sataraš, pindžur i slično) dobro je odmah, čim vrelo smjesu stavite u staklenke, staviti u malo zagrijanu pećnicu i dalje grijati dok se na površini ne stvori korica. Zalijte slojem ulja i čvrsto zaklopite.

• Ukiseljeno povrće sigurnije je zato što kisela sredina otežava širenje uzročnika kvarenja.

UKUHANA RAJČICA

• Sok ili pekmez od rajčica domaće često pripremaju same. Pridržavate li se svih

mjera čistoće, mala je vjerojatnost da će se kvariti. Tim više što rajčice prirodno sadrži dovoljno kiseline da sprečava množenje uzročnika kvarenja.

• Zgotovljeni sok ili pekmez od rajčica ulijte u zagrijane boce ili staklenke, zatvorite i složite u veliku košaru ili kutiju obloženu jastucima. Pokrijte jastukom i ostavite da se polagano hladi, što je dodatno osiguranje.

• Boce ili staklenke neka budu toliko velike da sadržaj možete brzo potrošiti. Otvorene boce čuvajte u hladioniku, ali potrošite što prije.

SLATKA ZIMNICA

• Ako sumnjate da je voće prskano kemikalijama (a gotovo je svo s tržica), ogulite ga.

• Za kompot voće očistite i narežite, a vrlo tvrdo možete i kratko prokuhati. Stavite u čiste staklenke. Zalijte sirupom, zaklopite i pasteurizirajte kao što je opisano za povrće.

• Pripremate li marmeladu, nećete pogriješiti ako se držite formule: na 1 kg voćne kaše dodaje se 1 kg šećera i sok 1 limuna. Ovisno o tvrdoći, kuhajte 20-30 minuta.

• Bojite li se da će se možda pokvariti, i marmeladu možete pasteurizirati.

UKISELITI ILI SPREMITI U ULJE?

• Povrće je sigurnije ukiseliti jer, za razliku od voća, prirodno (osim rajčice) sadrži malo kiseline. Spremite li ga u kiselu sredinu, zaštića je veća.

• Za ukiseljavanje upotrijebite ocat s visokim postotkom kiseline, najmanje 7 posto (što je označeno na ometnici). Ovisno o receptu i ukusu, birajte vinski, jabučni, alkoholni ili neki drugi ocat.

• Neke vrste povrća sadrže mnogo vode, pa se ocat razvodni, te o tome valja voditi računa kad pripremate octenu otopinu.

• Razrijeđeni ocat kuhajte u potpuno novoj emajliranoj ili vatrostalnoj posudi da se kiselina ne bi spajala s metalom iz posude.

• Dok spremate povrće u staklenku, povremeno je protresite da se slegne.

• Zalijte octom, pazite da povrće bude sasvim potopljeno i da tekućina dopre još 1 cm iznad. Čvrsto poklopite. Ne stavljajte metalne poklopce ili ispod njih stavite komad celofana ili pergamenta.

• Ulje ne djeluje kao konzervans, ali sprječava dodir sa zrakom, što onemogućuje širenje uzročnika kvarenja. Ulje mora potpuno pokriti povrće. I na ukiseljeno povrće dobro je uliti sloj ulja da bi se priječio dodir sa zrakom.

• Sol također čuva povrće, samo ga usitnite. Čak i crvenu papriku dovoljno je samljati i pomiješati sa solju u odnosu 1 naprema 2).

MJERE OPREZA

Zgotovljenu zimnicu (ako je kuhana, ostavite da se do kraja ohladi) spremite na hladno, suho i tamno mjesto jer će tamo biti sigurnija nego na toplom i u svjetlu ili vlazi.

• Razmislite unaprijed koliko neke zimnice možete odjednom pojesti, pa ovisno o tome birajte veće ili manje staklenke.

• Ako je ostalo zimnice u otvorenoj staklenki, spremite je u hladionik i što prije pojedite. Ostane li na sobnoj temperaturi, lakše će se razmnožiti uzročnici kvarenja.

• Kad otvorite staklenku ili bocu, provjerite izgled i miris zimnice - primijetite li bilo kakve promjene, bolje je sadržaj baciti, nego pokvariti želudac.

SAHRANA PROF. DR. ZDENKE DUŠEK U GRADU HVARU

Crkveni mješoviti zbor župne crkve svetog Petra i Pavla iz Tuzle ispratio je 31. srpnja 1996. na vječni počinak prof. dr. Zdenku Dušek, prvu predsjednicu obnovljenog Društva "Hrvatski dom". Organizacija ovog putovanja autobusom na Hvar bila je u brizi Franjevačkog samostana u Tuzli, a pod vodstvom fra Petra Matanovića, gvardijana i župnika.

U ispračaju su sudjelovali, uz CRKVENI ZBOR, i fra Petar Matanović, prof. dr. Slavoljub Perdija, prof. dr. Jozo Budimir, prof. dr. Ranka Kubiček, Marica Petrović, Zrinka Andrejaš, sestra Klementina i Juraj Novosel. Bilo je ukupno 60 ljudi iz Tuzle.

Svetu misu u kapeli na groblju slavio je domaći župnik sa Hvara i fra Petar Matanović, a Crkveni zbor je pratio misu i izveo nekoliko kompozicija nad grobom od pokojnice su se oprostili: dr. Ranka Kubiček, u ime Tehnološkog fakulteta, Juraj Novosel, u ime hrvatskih udruga grada Tuzle, a oproštajno slovo pripremio je i dr. Slavoljub Perdija, prorektor Univerziteta.

Putovanje je trajalo tri dana. Iako je bilo dosta naporno - svi putnici su besprijekorno podnijeli put i tu se najbolje moglo vidjeti što znači raditi i družiti se u Zboru i u našim udrugama.

Svi nazočni su izrazili sućut Čestmiru Dušku, kćerima i ostaloj obitelji pokojnice.

BOČE

DANI ZAHVALE '96. BOGU I BRANITELJIMA SA VRHBOSANSKIM NADBISKUPOM I KARDINALOM

11. kolovoza 1996. Zbor župne crkve svetog Petra i Pavla iz Tuzle pratio je svetu misu koju je predvodio uzoriti kardinal i nadbiskup msgr. Vinko Puljić, sa nazočnim svećenicima.

Zbor župne crkve sudjelovao je u misnom slavlju na visokoj umjetničkoj razini pod ravnanjem prof. Evice Cerić i orguljašice prof. Zrinke Andrejaš.

HG

"PEPEX" d.o.o.

TUZLA

Poduzeće za prijevoz putnika u tuzemnom i inozemnom cestovnom prometu, ugostiteljstvo i turizam

TUZLA, Ul. M. Fizovića Fiska 1	ZAGREB, Ul. Tuninina br. 8/1
Tel./Fax: 9938775/222-973	Tel. Fax: 993851/660-1560
Telefon: 9938775/32-490	Mobitel: 099/453-537
Mobitel: 099/453-537	099/453-538

TUŽNO SJEĆANJE

STIJEPO (MATO)
JOSIPOVIĆ

Četiri godine su prošle otkako nisi s nama. Tuga i bol još uvijek je u nama. Vječno ćeš živjeti u našim srcima.

Tvoji najmiliji: supruga Goga, sin Saša, kćerka Slađa, sestra Ana, zet Zoran, unuk Stijepo (Štefan).

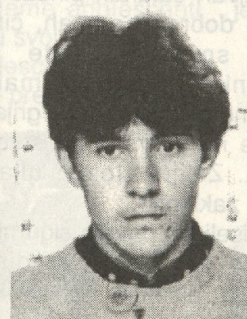
TUŽNO SJEĆANJE

2. rujna 1996. godine navršavaju se dvije godine tuge, bola i žalosti za našim dragim

MILENKOM TOŠIĆEM

Dragi Milenko, uvijek ćemo čuvati tvoj plemeniti lik i dobrotu u našem sjećanju.

S poštovanjem obitelji: Tošić, Lazić, Tomić, Jovičić, Mandić i Maršiček.

TUŽNO SJEĆANJE

28. kolovoza 1996. godine navršilo se pet tužnih godina od tragične smrti našeg dragog sina i brata

LUKE TOMIĆ

28. 08. 1991 - 28. 08. 1996.

Život je tren, a tren je tako malo. Živjet ćeš u našim srcima sve dok ne prođe i naš tren.

Tvoja mama Anđelka, otac Mirko, sestra Žaklina sa kćerkama.

IZBORI '96

KANDIDATI I STRANKE SA TERITORIJA FEDERACIJE

Predsjedništvo BiH-

Hrvatski član

1. ANTON ŠTITIĆ - GRAĐANSKA DEMOKRATSKA STRANKA BiH
2. IVO KOMŠIĆ - ZDRUŽENA LISTA BiH (HSS, SDP BiH, UBSD, MBO, REPUBLIKANCI)
3. VINKO ČURO - LIBERALI BiH
4. KREŠIMIR ZUBAK - HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA

Predsjedništvo BiH-

Bošnjački član

1. IBRAHIM SPAHIĆ - GRAĐANSKA DEMOKRATSKA STRANKA BiH
2. SAFET REDŽEPAGIĆ - STRANKA PRIVREDNOG PROSPERITETA BOSNE I HERCEGOVINE
3. SEAD AVDIĆ - ZDRUŽENA LISTA BiH (UBSD, SDP BiH, HSS, MBO, REPUBLIKANCI)
4. ALIJA IZETBEGOVIĆ - SDA
5. HASIB SALKIĆ - LIBERALI BiH
6. MIRNES AJANOVIĆ - BOSANSKA STRANKA
7. FIKRET ABDIĆ - DEMOKRATSKA NARODNA ZAJEDNICA
8. HARIS SILAJDŽIĆ - STRANKA ZA BOSNU I HERCEGOVINU

Zastupnički Dom BiH -

Sa teritorije Federacije

1. STRANKA PRIVREDNOG PROSPERITETA BOSNE I HERCEGOVINE
2. HRVATSKA STRANKA PRAVA
3. ŽENA BiH
4. STRANKA ZA BOSNU I HERCEGOVINU

5. BOSANSKA STRANKA
6. LIBERALI BiH
7. BOSANSKO HERCEGOVAČKA PATRIOTSKA STRANKA
8. HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA
9. SDA
10. GRAĐANSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BiH
11. LIBERALNO BOŠNJAČKA ORGANIZACIJA BiH
12. DEMOKRATSKA NARODNA ZAJEDNICA
13. ZDRUŽENA LISTA BiH (SDP BiH, UBSD, HSS, MBO, REPUBLIKANCI)
14. SREBROV VLADIMIR

Predstavnički Dom Federacije

BiH-Zastupnički Dom Federacije BiH

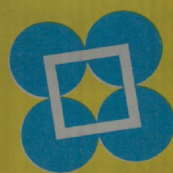
1. STRANKA ZA BOSNU I HERCEGOVINU
2. ŽENA BiH
3. BOSANSKA STRANKA
4. HRVATSKA STRANKA PRAVA
5. STRANKA PRIVREDNOG PROSPERITETA BOSNE I HERCEGOVINE
6. SDA
7. BOSANSKO HERCEGOVAČKA PATRIOTSKA STRANKA
8. GRAĐANSKA DEMOKRATSKA STRANKA
9. ZDRUŽENA LISTA BiH (UBSD, SDP BiH, REPUBLIKANCI, HSS, MBO)
10. LIBERALNO BOŠNJAČKA ORGANIZACIJA
11. DEMOKRATSKA NARODNA ZAJEDNICA
12. HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA
13. LIBERALI BiH

Podaci i redoslijed - plakat OSCE

Hrvatski Glasnik

INFORMATIVNO POLITIČKI DVOTJEDNIK

• Glavni i odgovorni urednik: Mr. Ljubomir Aždajić • Urednik: Jurak Novosel • Lektor: Marica Petrović • Osnivač i izdavač: HKD "Napredak" • Redakcija: Matije Gupca br. 8 Tuzla, tel/fax 237-171 • Tehničko uređenje i kompjuterska priprema: Mr. Branko Lukić i Adela Bajrić • Tisak: "PRINTCOM" Tuzla • Račun: ZZPP Tuzla 12200-678-000-2025274 - Hrvatski dom - za Glasnik • List je upisan u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 05/93 - 15. 03. 1993. Cijena za inozemstvo 3 DEM.

DAMM

D.O.O. PODUZEĆE ZA PROIZVODNJU, UNUTARNJU I VANJSKU TRGOVINU I USLUGE TUZLA

TUZLA Salineatrans

Vrši usluge prijevoza putnika
Telefoni: Tuzla 239-438; 239-350
Zagreb 01-615-6911;
615-6906.

hotel tuzla

»PEPEX« d.o.o. TUZLA

VRŠI USLUGE PRIJEVOZA PUTNIKA
STAN: 075/242-001
AGENCIJE:
AVIS 32-490
222-973
TUZLA: 075/235-937
ZAGREB: 01/691-949

HRVATSKI DOM "GRADOVRH" d.o.o.

SOLI

HRVATSKI RADIO SOLI
92.7 MHz

BOSNA OSIGURANJE

SARAJEVO - GLAVNA FILIJALA TUZLA

HB

D.O.O. "BRISTOL" TUZLA

LIPROM

DIONIČKO DRUŠTVO ZA PROIZVODNJU, UNUTARNJU I VANJSKU TRGOVINU TUZLA